

**Eindrapportage projecten
plattellandsvernieuwing Voorne-Putten
2003-2004**

Westelijke Land- en Tuinbouw Organisatie

Eindrapportage projecten plattelandsvernieuwing Voorne- Putten 2003-2004

Dit is een uitgave van de WLTO-afdeling
Voorne-Putten en
Natuurlijk Platteland West

J. van Miltenburg
P. Terwan

Oktober 2004

Dankwoord

Begin 2003 ontving de WLTO-afdeling Voorne-Putten, samen met de Stichting In Natura (thans Natuurlijk Platteland West) subsidie voor twee projecten om invulling te geven aan de ideeën voor de bevordering van platteland vernieuwing op het eiland. Met deze subsidie wilden de WLTO en In Natura uitvoering geven aan enkele resultaten uit het onderzoek “Kansen en voor Platteland vernieuwing op Voorne-Putten” uit 2002.

Een project betrof het agrotourisme een verdere impuls te geven en het tweede project was het bieden van een ondersteuningsstructuur bij activiteiten en initiatieven op het gebied van platteland ontwikkeling o.a. met een tijdelijke “gebiedsmakelaar”.

Diverse betrokkenen in het gebied hebben met veel inzet en enthousiasme deze twee projecten tot een goed resultaat gebracht. Wij willen een ieder die aan deze beide projecten een bijdrage heeft geleverd hiervoor danken. Een aantal daarvan willen we met name noemen.

De uitvoering van de beide projecten lag in handen van een plaatselijke projectgroep. Daarin hadden zitting:

- ✓ Fred Lorscheijd uit Simonshaven,
- ✓ Gery Roest uit Vierpolders,
- ✓ Leen van Marion uit Rockanje,
- ✓ Leo van der Valk uit Vierpolders (later vervangen door Leen Klootwijk uit Rockanje),
- ✓ Arie Vaandrager uit Hellevoetsluis.

De leden van de projectgroep hebben zeer veel tijd en energie gestoken in het zoeken naar wegen om platteland vernieuwing meer vorm en inhoud te geven. Zij hebben hun kennis en hun netwerk gebruikt om de activiteiten binnen het project meer bekendheid te geven en een groter draagvlak te krijgen in het gebied. Daarnaast hebben enkelen van hen deelgenomen in diverse werkgroepen die tot functie hadden om sommige projectonderdelen concreet uit te werken. Zonder hen en zonder het doorzettingsvermogen van enkelen van hen, zouden de projecten niet het huidige resultaat hebben bereikt.

Dank ook aan Joop Parlevliet en Plona van Beek die namens de WLTO-afdeling aanspreekpunt waren in de overgangperiode tussen 2002 en de aanvang van de projecten.

Diverse agrariërs hebben in een discussiebijeenkomst over de toekomstperspectieven van agrarisch natuurbeheer hun visie gegeven. Wij danken hen voor de tijd die zij hiervoor hebben vrijgemaakt. Een bijzonder woord van dank gaat uit naar Piet Koome uit Rockanje voor zijn inbreng in de inspraakreactie op het ontwerp-natuurgebiedsplan.

Wij willen heel veel dank uitspreken aan de agrotouristische ondernemers die tijd en energie hebben gestoken in het meedenken aan de agrotouristische kaart. Dankzij hun inbreng en bijdrage is de kaart inmiddels een begrip geworden op Voorne-Putten.

Ook bijzonder veel dank aan Gery Roest en Fred Lorscheijd die op beurzen, braderieën en andere publieksactiviteiten onvermoeibaar het agrotourisme op Voorne-Putten promoten.

De PR-commissie Land-en Tuinbouw en met name Colinda Langendoen willen wij bijzonder bedanken voor haar inbreng in het realiseren van de voorlichtingsborden in de akkerbouwgewassen.

Eén van de belangrijkste wapenfeiten in de projecten is de oprichting van de vereniging voor plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! In de aanloop naar de oprichting zijn er twee discussiebijeenkomsten gehouden met potentiële leden en geïnteresseerden. Wij danken de aanwezigen voor hun inbreng, hun kritische houding en hun adviezen. Na deze bijeenkomsten waren een de volgende personen enthousiast om de oprichting van de vereniging verder voor te bereiden:

- ✓ Anda Verweij uit Hellevoetsluis;
- ✓ Fred Lorscheijd uit Simonshaven,
- ✓ Leen van Marion uit Rockanje,
- ✓ Jacob Noordermeer uit Zwartewaal;
- ✓ Wim Geilvoet uit Vierpolders.

Zij hebben zeer veel tijd gestoken in de voorbereiding en de oprichting van de vereniging.

Zonder hen was de vereniging er niet gekomen. Wij willen hen bijzonder bedanken.

Aangevuld met Baukje Bruinsma uit Goedereede en Gery Roest uit Vierpolders vormen zij thans het bestuur van Natuurlijk Voorne-Putten!! Wij wensen hen veel succes in de toekomst.

In de aanloop naar de oprichting van de vereniging zijn de initiatiefnemers te rade gegaan bij ervaren bestuursleden van andere agrarische natuurverenigingen. Wij danken Teunis Jacob Slob (Den Haneker, Natuurlijk Platteland), Jan Huijgen (Ark en Eemland) en Frits Kool (Den Haneker) voor hun tijd en hun goede adviezen.

Het project werd op afstand gestuurd door een begeleidingscommissie. Hierin namen deel:

- ✓ P. Uijtdewilligen, Provincie Zuid-Holland;
- ✓ A. la Croix, gemeente Bernisse;
- ✓ A. Meijer, gemeente Spijkenisse;
- ✓ R. Knoop, gemeente Brielle;
- ✓ L.J. den Dikken, gemeente Hellevoetsluis;
- ✓ L. Dorst, gemeente Westvoorne;
- ✓ P. Boeren, Stichting Natuur en Landschap Voorne-Putten;
- ✓ J. Willemsen, Waterschap de Brielse Dijkkring;
- ✓ A. de Bruijn/ G. Visser, Recreatieschap Voorne-Putten/Rozenburg;
- ✓ Mevr. N. Dingenouts, VVV Zuid-Hollandse Eilanden;
- ✓ M. Paul, Rabobank Midden Voorne;
- ✓ J.C. Wielhouwer, Rabobank Westvoorne;
- ✓ T. Wassink, DCMR Milieudienst Rijnmond;
- ✓ Mevr. P. Weijerse, Kamer van Koophandel;
- ✓ J. Woudenberg, Masterplan Recreatie en Toerisme Voorne-Putten/Rozenburg;
- ✓ Mevr. P. van Beek, WLTO-afdeling Voorne-Putten.

Wij danken hen voor hun inbreng in het project en hun adviezen.

Tenslotte bedanken wij Barbara Rodenburg van Natuurlijk Platteland West voor haar algemene betrokkenheid en ondersteuning bij het project.

Namens Natuurlijk Platteland West
José van Miltenburg en Paul Terwan

Inhoud

Dankwoord

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Ontwikkelen ondersteuningsstructuur	3
2.1	Naar een gebiedsplatform?	3
2.2	Een vereniging voor plattelandsvernieuwing	4
2.3	Conclusie	7
3	De gebiedsmakelaar	9
3.1	Activiteiten van de interim-makelaar	9
3.2	Toekomstperspectieven	9
3.2.1	Mogelijke financieringsbronnen	10
3.2.2	Mogelijkheden voor een andere opzet	11
3.3	Conclusie	11
4	Agrotoerisme: productontwikkeling	13
4.1	Arrangementen	13
4.2	Promotiemateriaal	14
4.3	Overige promotieactiviteiten	15
4.4	Formulering van nieuwe activiteiten en projecten	16
5	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer	17
5.1	Ontplooidde activiteiten	17
5.2	Toekomstplannen	18
6	Samenvatting en perspectieven	21
Bijlagen		
1.	Doelstellingen vereniging voor plattelandsvernieuwing	25
2.	Promotieborden akkerbouwgewassen	27
3.	Mogelijke projecten agrotoerisme	28
4.	Mogelijke projecten natuur- en landschapsbeheer	29
5.	Krantenknipsels interim-gebiedsmakelaar	31
6.	Krantenknipsels oprichting vereniging	33
7.	Krantenknipsels agrotoeristische kaart	37

Los ingevoegd: Plattelandstoerisme op het groene eiland Voorne-Putten (agrotoeristische kaart)

1 Inleiding

Eind 1999 startten de WLTO Voorne-Putten en Natuurlijk Platteland West (toen nog In Natura geheten) het eerste project “Kansen voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten”. Dit mondde medio 2002 uit in een gelijknamig rapport. In het rapport komen (althans voor de korte termijn) twee zaken als kansrijk naar voren:

- ontwikkeling, bundeling en promotie van activiteiten op het gebied van agrotourisme;
- ontwikkelen van een doelmatige ondersteuningsstructuur, onder meer door het aanstellen van een tijdelijke ‘gebiedsmakelaar’.

Eind 2002 bleken de provincie Zuid-Holland, de WLTO en de gezamenlijke Rabobanken op het eiland opnieuw bereid om dergelijke activiteiten financieel te ondersteunen. Er zijn twee afzonderlijke projecten geformuleerd, analoog aan de bovengenoemde opsplitsing. Hierna beschrijven we de doelen van beide projecten in wat meer detail.

Project Impuls agrotourisme op Voorne-Putten

Doel van dit project was: *ontwikkelen van nieuwe activiteiten op het gebied van agro-recreatie en –tourisme op Voorne-Putten, agrotouristische activiteiten bundelen en onderbrengen in een vereniging en het agrotourisme implementeren in de bestaande professionele ondersteuningsstructuren voor recreatie en toerisme.*

De onderdelen uit de projectaanvraag waarvoor subsidie is verleend waren:

1. Het organiseren van ondernemers en structureren van initiatieven
2. Productontwikkeling: arrangementen en promotiemateriaal.

Dit project ontvangt subsidie uit de Provinciale Subsidieregeling en een bedrag van het WLTO-projectenfonds. Daarnaast zijn voor verschillende activiteiten sponsors en medefinanciers gezocht en steken de agro-toeristische ondernemers eigen tijd en middelen in het project.

Project Interim-makelaar Plattelandsvernieuwing Voorne-Putten

Doel van het project was: behoud en vergroting van de animo voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten door het bieden van een solide ondersteuningsstructuur, vooruitlopend op een ondersteuningsstructuur voor de Zuid-Hollandse eilanden tezamen.

Het project is vooral gericht op het nader inventariseren van de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Daarnaast worden ook vraag en aanbod op andere terreinen van plattelandsvernieuwing verkend en bij elkaar gebracht. Daarnaast wordt gekeken of het fenomeen gebiedsmakelaar draagvlak heeft op de drie ZH-eilanden tezamen. Ook is het de taak van de interim-gebiedsmakelaar om een begeleidingscommissie voor het project op te starten en het secretariaat te voeren.

Dit project ontvangt subsidie uit de Provinciale Subsidieregeling, een bedrag van de WLTO-afdeling Voorne-Putten en een bedrag van de gezamenlijke Rabobanken van Voorne-Putten. Daarnaast steken de initiatiefnemers veel eigen tijd en middelen in het project.

Het project bevat de volgende onderdelen en subdoelen:

1. Secretariaat projectgroep en begeleidingscommissie: doel is het opzetten van een begeleidingsstructuur voor plattelandsvernieuwing.
2. Financiering uiteindelijke gebiedsmakelaar: doel is de aanstelling van een gebiedsmakelaar voor de Zuid-Hollandse eilanden.
3. Inventariseren financieringsmogelijkheden agrarisch natuurbeheer: doel is het vinden van nieuwe financieringsmogelijkheden.
4. Verkennen van overige product-markt-combinaties. Doel is het koppelen van vraag en aanbod plattelandsvernieuwingsactiviteiten.

5. Communicatie achterban en netwerk. Doel is informeren en enthousiasmeren van ondernemers en onderhouden contacten netwerk.
6. Eindrapportage activiteiten, met als doel het vastleggen van de resultaten en vervolgstappen formuleren.

Werkwijze

De projectleiding en de functie van interim-makelaar lagen in één hand: die van José van Miltenburg. Op onderdelen (met name natuur- en landschapsbeheer en de financiering van een meer duurzame gebiedsmakelaar) zijn bijdragen geleverd door Paul Terwan. Zij werden daarbij gevoed door:

- een projectgroep, die in feite de dagelijkse aansturing verzorgde;
- een werkgroep agrotourisme;
- een breed samengestelde begeleidingscommissie;
- regelmatige discussiebijeenkomsten met een breed scala aan genodigden.

Leeswijzer gezamenlijke eindrapportage

Dit rapport doet verslag van beide projecten gezamenlijk. De rapportage volgt niet exact de scheidslijnen tussen beide projecten, maar is wat meer thematisch opgebouwd, en wel als volgt:

- het ontwikkelen van een ondersteuningsstructuur voor plattelandsvernieuwing (hoofdstuk 2);
- de activiteiten van de interim-makelaar en de perspectieven van een meer structurele rol voor zo'n makelaar (hoofdstuk 3);
- de activiteiten op het gebied van agrotourisme (hoofdstuk 4);
- de activiteiten op het gebied van natuur- en landschapsbeheer (hoofdstuk 5);
- in hoofdstuk 6 volgt de financiële verantwoording van beide projecten;
- tenslotte is in hoofdstuk 7 een samenvatting van het rapport weergegeven.

2 Ontwikkelen ondersteuningsstructuur

In het project is veel tijd en energie gestoken in het leggen van contacten en het vergroten van draagvlak voor plattelandsvernieuwing. Daarnaast is intensief overlegd over geëigende organisatiestructuren voor de gestaag toenemende verbredings- en vernieuwingsactiviteiten.

Wat het laatste betreft beschrijven we in dit hoofdstuk:

- de mogelijke ‘doorontwikkeling’ van de huidige begeleidingscommissie naar een gebiedsplatform;
- alle stappen die uiteindelijk hebben geleid tot de oprichting van een brede vereniging voor plattelandsvernieuwing.

2.1 Naar een gebiedsplatform?

Ten behoeve van het project is een breed samengestelde begeleidingscommissie in het leven geroepen, waaraan een breed scala aan personen en organisaties uit praktijk en beleid deelnemen. Toen het eerste project “Kansen voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten” medio 2002 was afgerond, heeft de commissie zelf wel eens geopperd om zelfstandig door te gaan als een soort gebiedsplatform. Reden daarvoor was dat de uitwisseling van informatie en ideeën zoals die in de commissie plaatsvond, als waardevol werd ervaren, waardoor de groep een toegevoegde waarde had op bestaande fora.

Nu de twee huidige projecten worden afgerond en het er niet naar uitziet dat er een integraal vervolgproject komt, zou de commissie opnieuw kunnen besluiten om zelfstandig verder te gaan als gebiedsplatform. De meerwaarde daarvan lijkt nog steeds aanwezig. Ook in sommige andere gebieden (bijv. Alblasserwaard-Vijfheerenlanden) fungeren succesvolle gebiedsplatforms.

Voorbeeld gebiedsplatform

De gebiedscommissie in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is een platform waarin overheden, maatschappelijke organisaties zoals ondernemers, boeren en burgers met elkaar overleggen. De onderwerpen zijn: sociale leefbaarheid en economische vitaliteit van het gebied, natuur, milieu & water, landschap, agrarische economie & recreatie, toerisme en cultuurhistorie.

De gebiedscommissie is een platform waar de organisaties elkaar ontmoeten. Zij nemen geen besluiten, maar wisselen met elkaar van gedachten. De dialoog tussen overheden en maatschappelijke organisaties wordt door de betrokkenen op grote waarde geschat. Uitgangspunt van de samenwerkende gemeentes is “het platteland”. Men wil niet blijven steken in papier en beleid, maar komen tot uitvoering, waarbij het streekplan richtinggevend is. De gemeenten en de maatschappelijke organisaties hebben een convenant met de provincie gesloten en de gebiedscommissie is ingesteld om toe te zien dat de afspraken uit het convenant worden uitgevoerd. Het gebied heeft met het convenant middelen in handen gekregen om tot uitvoering van projecten te komen.

Om de doelen in het convenant te halen worden projecten uitgevoerd, landschapsplannen uitgevoerd enz. De gebiedscommissie heeft de rol van beheerder van de afspraken en die van overlegplatform voor de vele projecten. Bovendien bepaalt het platform de beleidsomgeving. De kracht van het gebied is dat er intergemeentelijk wordt samengewerkt en dat het komt tot uitvoering van projecten.

Het voorbeeld van de Alblasserwaard –Vijfheerenlanden wordt vaak gekopieerd in Nederland. De meeste projecten gaan over gemeentegrenzen heen en hebben “iets” met het platteland als economische drager van het gebied. De commissie bundelt de aandacht voor het platteland.

Gebiedsplatform op Voorne-Putten?

De leden van de begeleidingscommissie vinden het een goede zaak als de huidige commissie een à twee keer per jaar bij elkaar komt en waarvan de leden elkaar op de hoogte houden van ontwikkelingen en beleidsplannen in de groene ruimte en onderling zaken uitwisselen. Dit platform kan tevens dienen als netwerk en “kennisbank” voor de nieuwe Vereniging voor Plattelandsvernieuwing. Maar er bestaat vanuit de commissie zelf ook behoefte om van gedachten te wisselen. Het is dus meer dan een kennisbank.

Men heeft echter onvoldoende inzicht in hoe een gebiedsplatform vorm en inhoud moet krijgen.

Afgesproken wordt dat de Vereniging voor Plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! of de WLTO-afdeling trekker worden. De commissie wordt omgevormd tot gebiedsplatform en wordt uitgebreid met maatschappelijke organisaties en terreinbeherende instanties. Ook wordt aan het platform vorm en inhoud gegeven naar voorbeeld van de Alblasserwaard–Vijfheerenlanden of andere gebiedsplatforms.

Dat betekent dat het gebiedsplatform meer gaat worden dan een kennisbank en een netwerk. Ook zonder convenant en financiële middelen zou een gebiedsplatform de bron moeten zijn waar ideeën rijpen, waar beleid kan worden afgestemd, waar gebundelde aandacht gericht is op behoud en versterking van het platteland – over de gemeentegrenzen heen. Het kan een plek zijn waar wordt nagedacht hoe doelen kunnen worden bereikt, gericht op het tot uitvoering zien te krijgen van projecten.

De komst van het nieuwe streekplan op Voorne-Putten kan een goede aanleiding zijn om de gebiedscommissie nieuw leven in te blazen en de inhoud van het streekplan als referentiekader te nemen.

De financiering voor het secretariaat van het gebiedsplatform wordt vooralsnog gekoppeld aan nieuwe financieringsaanvragen van projecten die zijn gericht op plattelandsvernieuwing..

2.2 Een vereniging voor plattelandsvernieuwing

Draagvlak en organisatievormen

Het proces om draagvlak te vinden voor samenwerking op het gebied van plattelandsvernieuwing en om te komen de vorming van een samenwerkingsvorm, wordt hieronder in stappen beschreven.

- In juni 2003 is tijdens een overleg met de ons bekende agrotouristische ondernemers de stemming gepeild voor het opzetten van een vereniging van agrotouristische ondernemers. De noodzaak van krachtenbundeling en samenwerking werd onderschreven.
- De projectgroep kwam tot de conclusie dat (conform de ontwikkelingen in andere gebieden) een vereniging met zowel een tak agrarisch natuur- en landschapsbeheer als een tak agrotourisme een meer voor de hand liggende keuze zou zijn dan alleen een vereniging voor plattelandstourisme.
- In september 2003 zijn alle agrariërs van wie bekend was dat ze aan agrarisch natuurbeheer deden of erin geïnteresseerd waren, bij elkaar gekomen om o.a. te spreken over mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Tijdens deze bijeenkomst is eveneens de

mening gepeild over het opzetten van een vereniging voor agrarisch natuurbeheer. De aanwezigen zagen wel de meerwaarde van een vereniging in, maar men kon zich daar nog onvoldoende een beeld van vormen.

- Vervolgens is in november 2003 een jaarvergadering van de WLTO-afdeling gecombineerd met een bijeenkomst van de Gespreksgroep Agrarische Vrouwen. Tijdens deze vergadering sprak projectuitvoerder en interim-gebiedsmakelaar José van Miltenburg over de kansen van verbreding en over het opzetten van een vereniging. Haar betoog werd ondersteund door Frits Kool, vice-voorzitter van de succesvolle vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer in de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden: Den Hâneker. Deze avond leverde een boeiende discussie op. Hier werd ook duidelijk dat een groot deel van de agrariërs zich volledig wil blijven richten op (grootschalige) voedselproductie of sierteelt en dat maar een klein deel van de agrariërs kansen zien voor verbreding.

Naar een brede vereniging

Op 20 januari 2004 zijn alle ondernemers (ca. 80 personen) die in de afgelopen twee jaar blijf hadden gegeven van interesse in plattelandsvernieuwing of verbreding, uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst over nut en noodzaak van plattelandsvernieuwing (verbreding). Er waren 16 belangstellenden aanwezig. Tijdens de bijeenkomst is van gedachten gewisseld over de wenselijkheid van samenwerking. De voors en tegens en de kansen en bedreigingen zijn deze avond geïnventariseerd. De stemming was positief. Er is die avond animo gebleken voor samenwerking en men zag vooral kansen en meerwaarde. De weinige nadelen bleken te ondervangen.

Tijdens deze avond is besloten dat de projectgroep een voorstel voor een nieuwe organisatie zou uitwerken. Het uitgewerkte voorstel werd gericht gestuurd aan dezelfde geïnteresseerden in plattelandsvernieuwing of verbreding. Tijdens een bijeenkomst op 9 maart 2004 is dit voorstel besproken. Er waren 24 mensen aanwezig.

In het voorstel werden suggesties gedaan voor doelstellingen van de nieuwe organisatie, de rechtsvorm en het type leden dat toe kon treden tot de organisatie. Over deze punten is grondig gediscussieerd. Ook over de relatie met de WLTO en met andere organisaties is van gedachten gewisseld. Aan het eind van de avond is er een initiatiefgroep van drie personen ontstaan die de plannen verder zou uitwerken, rekening houdend met de uitkomsten uit de discussie:

- zo is er afgesproken om de doelstellingen nogmaals kritisch na te lopen en te toetsen aan de doelstellingen van andere – soortgelijke - verenigingen;
- de voor- en nadelen van het toelaten cq onderscheiden van niet-agrarische leden worden goed op een rijtje gezet. Bij andere – soortgelijke - organisaties wordt gekeken wat hun ervaringen zijn, hoe zij de invloed van de niet-agrarische leden hebben ingeperkt en wat zij als knelpunten ervaren;
- de rechtsvorm wordt een vereniging met vooralsnog twee werkgroepen: een werkgroep agrotoerisme en een werkgroep agrarisch natuurbeheer. Andere vormen van verbreding worden meegenomen, maar zijn in omvang in de minderheid;
- de aansprakelijkheid van bestuursleden moet goed worden geregeld;
- bij andere verenigingen wordt gekeken hoe zij hun relatie met de WLTO vorm geven;
- de initiatiefgroep gaat overleggen met de WLTO-afdeling Voorne-Putten over afbakening werkterrein, afstemming en samenwerking;
- de initiatiefgroep gaat het voorstel verder uitwerken en de oprichting van de vereniging voorbereiden.

Activiteiten initiatiefgroep

Na 9 maart is de initiatiefgroep een aantal maal bij elkaar geweest en is ze op zoek gegaan naar geschikte bestuursleden. De groep heeft een gesprek gehad met een van de oprichters van Den Hâneker, tevens voorzitter van de koepelorganisatie Natuurlijk Platteland en voorzitter van de vakgroep Verbreding van de LTO: Teunis Jacob Slob. Ook is er navraag gedaan bij andere verenigingen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer en bij de koepelorganisatie Natuurlijk Platteland West over de bovengenoemde kwesties.

De initiatiefgroep kwam, na deze grondige voorbereiding tot de volgende hoofddoelstelling van de nieuwe vereniging:

Het op gang brengen en ondersteunen van ontwikkelingen en initiatieven die het platteland van Voorne-Putten versterken met behoud van het karakteristieke agrarisch cultuurlandschap.

Besloten is verder om geen onderscheid te maken tussen burgerleden en agrarische leden, omdat bij andere verenigingen daar in de praktijk geen onderscheid in wordt gemaakt en daar nooit problemen over zijn geweest.

Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de doelstellingen van de vereniging, zie bijlage 1.

De initiatiefgroep heeft in overleg met de WLTO het volgende afgesproken:

- WLTO-afdeling en de Vereniging voor Plattelandsvernieuwing sturen elkaar de agenda en (delen) van de notulen van de bestuursvergaderingen en de ledenvergaderingen;
- een bestuurslid van de Vereniging en een bestuurslid van de WLTO houden regelmatig elkaar op de hoogte van de ontwikkelingen en activiteiten;
- per geval of situatie wordt bekeken bij welk van de twee organisaties de belangenbehartiging of het functioneren als aanspreekpunt het beste past.

Bestuur en feitelijke oprichting

Het bestuur van de vereniging bestaat uit minimaal vijf personen en maximaal negen personen. Het bestuur bestaat sinds de oprichting uit:

- o Anda Verweij - voorzitter (galeriehouster, agrotouristische ondernemer);
- o Fred Lorscheid - vice-voorzitter en coördinator werkgroep agrotourisme (wijngaard, agrotouristisch ondernemer);
- o Wim Geilvoet - penningmeester (hobbyboer);
- o Gery Roest – secretaris (tuinder, agrotouristisch ondernemer);
- o Jacob Noordermeer - coördinator werkgroep agrarisch natuurbeheer (akkerbouwer, loonwerker, agrarisch natuurbeheer);
- o Leen van Marion – ondersteunend bestuurslid (biologische landbouw, agrarisch natuurbeheer, agrotourisme, zorg);
- o Baukje Bruinsma – ondersteunend bestuurslid (burger).

Het grootste deel van het bestuur is afkomstig uit de projectgroep die heeft gezorgd voor de aansturing en uitvoering van de huidige projecten.

Eind juni zijn de statuten notarieel vastgelegd en volgde inschrijving bij de Kamer van Koophandel.

Op 30 juni 2004 is de oprichtingsvergadering gehouden en heeft de vereniging voor plattelandsvernieuwing zich gepresenteerd aan de streek. Vanaf dat moment bestaat de mogelijkheid voor boeren en burgers om zich in te schrijven als lid.

Op 1 juli heeft de vereniging zich gepresenteerd aan overheden en organisaties die zich bezighouden met de invulling en het gebruik van de groene ruimte op Voorne-Putten. Daartoe heeft gedeputeerde Van der Sar het logo en de naam onthuld, waarna de sleutelfiguren van

deze organisaties een bustour over het eiland maakten en bij enkele bedrijven langs gingen die zich richtten op plattelandsvernieuwing.

De oprichting heeft veel publiciteit opgeleverd. Zie krantenknipsels in bijlage 6.

De vereniging had zich in haar voorbereiding vooral gericht op de mensen die al bezig waren met agrotourisme en agrarisch natuurbeheer. Maar –waarschijnlijk- dankzij de publiciteit en doordat in de voorbereidingsfase veel bekendheid is gegeven aan de plannen en doelstellingen van de vereniging, hebben ook agrariërs met een hoofdberoep in de landbouw zonder neventak, zich ingeschreven als lid.

Een maand na de oprichting had Natuurlijk Voorne-Putten !! 38 leden.

2.3 Conclusie

Een gebiedsplatform heeft toekomst op Voorne-Putten. Daartoe wordt de huidige begeleidingscommissie die was gekoppeld aan de beide projecten, omgevormd tot een gebiedsplatform. In andere gebieden wordt gekeken hoe daar een gebiedsplatform vorm en inhoud krijgt.

De Vereniging voor Plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! of de WLTO-afdeling wordt de trekker. De commissie zal worden uitgebreid met maatschappelijke organisaties en terreinbeherende instanties.

De financiering voor het secretariaat van het gebiedsplatform wordt vooralsnog gekoppeld aan nieuwe financieringsaanvragen van projecten die zijn gericht op plattelandsvernieuwing.

Een vereniging voor plattelandsvernieuwing op Voorne–Putten is een feit. De oprichting van de vereniging voor plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! vond plaats op 30 juni 2004. De doelstelling van de vereniging luidt:

Het op gang brengen en ondersteunen van ontwikkelingen en initiatieven die het platteland van Voorne-Putten versterken met behoud van het karakteristieke agrarisch cultuurlandschap.

Het nut van samenwerking en krachtenbundeling wordt van harte onderschreven door de leden. Aan de oprichting van de vereniging ging een langdurig proces vooraf van verkennen, geesten laten rijpen, inzicht bieden, het vinden van trekkers en dragers, bewustwording, discussie over doelstelling enzovoort.

De mensen die reeds actief waren op het gebied van agrotourisme en agrarisch natuurbeheer zijn benaderd en de meesten daarvan zijn lid geworden. Inmiddels zijn echter ook een aantal agrariërs zonder neventak lid geworden.

De vereniging is nog groeiende; een maand na de oprichting stond het ledental reeds op 38.

3 De gebiedsmakelaar

3.1 Activiteiten van de interim-makelaar

De volgende activiteiten heeft de interim-gebiedsmakelaar uitgevoerd (voor nadere details zie ook de overige hoofdstukken):

- Persbericht over aanstelling interim-gebiedsmakelaar voor Voorne-Putten in juni 2003, dat resulteerde in ruime aandacht in de media (zie bijlage 5).
- Vinden van draagvlak voor verbreding, o.a. door lezing tijdens de WLTO-ledenvergadering.
- Gesprekken met Landbouw en Zorg, Agrarische Vrouwen, Secretaris Plaatselijke Groep Leader, Waterschap, Stadsregio Rotterdam, TOP-Voorne.
- Uitbrengen Nieuwsbrief naar netwerk en achterban.
- Organiseren van een bijeenkomst over agrotourisme met agrariërs en andere aanbieders van kleinschalige plattelandstoeristische activiteiten.
- Begeleiding en advisering van enkele individuele initiatieven voor agrotourisme en agrarisch natuurbeheer.
- Regelmatig overleg en afstemming met Masterplan Recreatie en Toerisme Voorne-Putten-Rozenburg, VVV en Recreatieschap VPR.
- Verkennen van mogelijkheden voor arrangementen in samenwerking met Zuid-Hollands Bureau voor Toerisme.
- Organiseren van een bijeenkomst over agrarisch natuurbeheer met agrariërs, waterschap en natuurorganisaties.
- Inspraakreactie geven op het ontwerpbestemmingsplan van de gemeente Bernisse;
- In de week leggen van het Leader-projectidee voor een gebiedsmakelaar bij vertegenwoordigers van de andere Zuid-Hollandse eilanden.
- Stimuleren van de ideevorming over en ondersteuning bij de oprichting van de vereniging voor plattelandsvernieuwing.
- Formuleren van projectideeën op het gebied van agrotourisme en van agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

3.2 Toekomstperspectieven

De huidige interim-makelaar is aangesteld voor anderhalf jaar en beëindigde medio 2004 haar werkzaamheden. En hoewel rond die tijd ook de oprichting van de vereniging voor plattelandsvernieuwing plaats vond, lijkt een gebiedsmakelaar nog steeds toegevoegde waarde te kunnen leveren. Weliswaar zal de nieuwe vereniging op het vlak van agrotourisme en natuur- en landschapsbeheer zelf de nodige activiteiten ontplooiën (zie hoofdstuk 4 en 5), maar:

- de vereniging zal hierbij de eerste tijd ongetwijfeld een helpende hand kunnen gebruiken;
- er zijn nog meer terreinen waarop een gebiedsmakelaar actief kan zijn (bijv. streekproductie, zorglandbouw, waterbeheer).

In steeds meer gebieden in Nederland zijn gebiedsmakelaars (ook wel gebiedscoördinatoren genoemd) actief. Soms gebeurt dat op regionaal niveau, soms op gemeentelijk niveau. De meeste gebiedsmakelaars vinden we in het oosten (Overijssel, Gelderland) en zuiden (bijv. Zeeland) van het land.

Het oorspronkelijk idee was dat de toekomstige gebiedsmakelaar niet alleen op Voorne-Putten actief zou zijn, maar op alle Zuid-Hollandse eilanden tezamen. Daarom zijn in eerste instantie de WLTO-afdelingen op de andere eilanden en agrarische natuurvereniging Rietgors (Hoeksche Waard) benaderd. De WLTO-afdelingen staan welwillend ten opzichte van het idee (al hebben ze moeite met de term ‘makelaar’), maar geven tegelijk aan dat ze er niet aan zullen meebetalen. Vervolgens zijn de financieringsperspectieven bij andere mogelijke geldschieters onderzocht (zie § 3.2.1)

3.2.1 Mogelijke financieringsbronnen

Mogelijkheden via het EU-programma Leader-plus

Het idee voor een gebiedsmakelaar voor de Zuid-Hollandse eilanden is via secretaris Rita van den Bos van de Plaatselijke Groep van het Leader-programma ingebracht in de Plaatselijke Groep. Deze heeft geoordeeld dat aanstelling van een gebiedsmakelaar niet past in de doelstellingen en structuur van Leader.

Het Leader-programma kent een onderscheid in:

- a. projecten en projectbudget. Het idee van een gebiedsmakelaar past niet goed als Leader-project, is te weinig concreet. Het gaat vooral om proceswerk en begeleiding van projecten en projectideeën.
- b. functioneringsbudget. Hieruit wordt de ondersteuning van Leader-projecten betaald, zoals de aanstelling van secretarissen van de Plaatselijke Groepen. Aanstelling van een gebiedsmakelaar uit dit budget is in beginsel mogelijk, maar:
 - kan gaan concurreren met budget voor reguliere ondersteuning;
 - er moeten goede afspraken worden gemaakt over het takenpakket van de PG-secretaris en dat van de gebiedsmakelaar;
 - kan alleen als het gaat om begeleiding van (toekomstige) Leader-projecten, terwijl het idee achter de beoogde gebiedsmakelaar veel breder was.

Informatie van de coördinerende Leader-provincie (Flevoland) leert dat een alternatief wellicht gelegen kan zijn in het plaatsen van een advertentie voor ondersteuning van projecten. Hierop kunnen adviseurs inschrijven. Wordt het project gehonoreerd, dan wordt de adviseur uit het project betaald (deze bijdrage wordt gewoon meebegroet). Wordt het niet gehonoreerd, dan is soms een bescheiden bijdrage uit het functioneringsbudget mogelijk. Overleg met Control (de “Laser van Leader”) kan hier wellicht toch tot enige openingen leiden.

Financieringsalternatieven

Er zijn wellicht ook andere financiers die belangstelling kunnen hebben (ook als er wel een Leader-bijdrage zou zijn gekomen, was medefinanciering nodig geweest). Die medefinanciers zouden kunnen zijn:

- gemeenten. In andere gebieden waar een gebiedsmakelaar actief is, is deze niet zelden geheel of gedeeltelijk door de gemeente(n) betaald. Bij de gemeenten op de Zuid-Hollandse eilanden is de animo voor cofinanciering echter nog niet geïnventariseerd;
- het provinciale programma in het Plattelandsontwikkelingsplan (POP). Hier schijnen mogelijkheden te zijn onder het hoofdstuk “Bevordering aanpassing en ontwikkeling plattelandsgebieden”, onderdeel K: milieubeheer en dierenwelzijn in de landbouw. De provincie Zuid-Holland moet voor dit onderdeel dan wel budget claimen of hebben geclaimd;
- de provincie Zuid-Holland zelf, die immers ook de interim-makelaar heeft gefinancierd.

3.2.2 Mogelijkheden voor een andere opzet

Inmiddels is duidelijk geworden dat de Plaatselijke Groep van Leader niet bereid is om het idee van een gebiedsmakelaar te financieren. Ook de financieringskansen elders worden door de begeleidingscommissie niet hoog ingeschat. Daarom is besloten het idee voorlopig te laten varen, maar wel andere wegen te verkennen:

- a. Een alternatieve ondersteuningsopzet is een regionaal loket waar betrokken partijen (WLTO, provincie, gemeenten, DLG etc.) een aantal uren per week menskracht detacheren. Zo'n loket kan een gebiedsmakelaar deels vervangen, maar kan ook aanvullend zijn op een gebiedsmakelaar. Wervende voorbeelden van zulke regionale loketten voor plattelandsvernieuwing zijn de Stichting STIMULAND in Overijssel en het Plattelandshuis (voorheen het Servicecentrum Plattelandsvernieuwing Achterhoek, SPA) in de Achterhoek. De vereniging Natuurlijk Voorne-Putten gaat de perspectieven van zo'n loket en de financieringsstructuur elders verkennen. De begeleidingscommissie heeft ervoor gewaarschuwd dat zo'n loket geen bureaucratische structuur moet krijgen.
- b. Nu er een vereniging voor plattelandsvernieuwing is opgericht, kan deze een deel van de gewenste ondersteuning leveren. Dat vereist echter wel dat er projecten worden geformuleerd en gefinancierd die de mogelijkheid bieden om – vanuit de projectbegeleiding en -coördinatie – die ondersteunende rol te bieden. De vereniging gaat hiermee op korte termijn aan de slag.

3.3 Conclusie

De interim-gebiedsmakelaar heeft in dit project vooral een belangrijke rol gehad als ambassadeur van plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten. Zij was aanspreekpunt en contactpersoon en heeft actief gezocht naar financieringsmogelijkheden en aanknopingspunten voor agrarisch natuurbeheer, agrotourisme en plattelandsvernieuwing. De WLTO-afdelingen op de andere Zuid-Hollandse eilanden beaamden het belang van een gebiedsmakelaar, maar zagen geen mogelijkheden om deze functie financieel te ondersteunen. Een belangrijke beoogde financier, het Leader-programma, bleek gedurende de looptijd van het project niet bereid om het idee te steunen en te co-financieren. Er zijn wel andere financiers denkbaar (gemeenten, provincie, provinciale POP-gelden), maar de begeleidingscommissie, waarin deze overheden zijn vertegenwoordigd, schatte de kansen hiervan niet hoog in.

Daarom is besloten het streven naar een gebiedsmakelaar voorlopig te laten varen en de pijlen te richten op:

- het verkennen van de mogelijkheden van een 'gebiedsloket', opgezet en bememd door een aantal gebiedsorganisaties;
- kansrijker: de nieuwe vereniging kan deze rol deels op zich nemen door concrete projecten te formuleren waaruit begeleiding en coördinerende activiteiten kunnen worden ontplooid. Hiermee is die ondersteunende rol wel beperkt tot (het onderwerp van) die projecten. De vereniging gaat hiermee voortvarend aan de slag.

4 Agrotourisme: productontwikkeling

De activiteiten op het gebied van agrotourisme vallen uiteen in drieën:

- a. *Samenstellen arrangementen.* Doel van dit onderdeel was om nieuwe en bestaande activiteiten te bundelen tot arrangementen en samenwerking te zoeken met horecaondernemers in het gebied en daarmee een grotere markt aan te spreken.
- b. *Ontwikkelen promotiemateriaal.* Doel is het profileren van het agrotourisme op Voorne-Putten, als aanvulling op de promotie die VVV en Masterplan doen voor de algemene toeristische kant van Voorne-Putten. Daartoe produceren de plattelandstoeristische ondernemers promotiemateriaal dat specifiek gericht is op het platteland, de land- en tuinbouw en het agrotourisme. Te denken valt aan een brochure en informatieborden met plattelandsinformatie.
- c. *Overige promotieactiviteiten.* De agrotouristische ondernemers willen hun promotiemateriaal gericht verspreiden aan de doelgroep. Persoonlijk contact tijdens beurzen en braderieën is daarbij een middel.

Hierna beschrijven we in afzonderlijke paragrafen de vorderingen op deze onderdelen.

4.1 Arrangementen

Gedurende het project is regelmatig contact opgenomen met diverse aanbieders van plattelandstoerisme. Gevraagd werd naar interesse in deelname in arrangementen, in samenwerking en in promotiemateriaal. Op een aantal vragen konden de aanbieders niet direct antwoord geven omdat de ideeën van onze kant nog niet concreet genoeg waren. Deze fase bestond vooral uit het aftasten van de mogelijkheden en van het draagvlak.

Pas met het ontwikkelen van de agrotouristische kaart (zie § 4.2) was duidelijk in beeld wie van de aanbieders agrotouristische activiteiten behoefte had aan samenwerking en krachtenbundeling.

Zo bleek een aantal van de agrotouristische bedrijven al samen te werken of samen gezamenlijk een arrangement aan te bieden. Ook zijn er tijdens het project nieuwe samenwerkingen ontstaan. Tijdens bijeenkomsten ter voorbereiding van de oprichting van de vereniging hebben agrotouristische deelnemers elkaar leren kennen en sommigen verkopen voortaan elkaars producten, verwijzen naar elkaar of gaan samenwerken aan arrangementen.

De VVV in Brielle geeft een brochure uit voor groepsdagtochten. Dat is een brochure vol ideeën, waaruit groepen kunnen kiezen bij het samenstellen van een dagarrangement. De meeste deelnemers aan de agrotouristische kaart die groepen kunnen ontvangen, staan reeds in die brochure vermeld. Degenen die nog niet vermeld staan, zijn getipt over het bestaan van deze brochure. Deze arrangementenbrochure bereikt heel Voorne-Putten en Overflakkee; het werkgebied van de Zuid-Hollandse Eilanden.

Voor meerdaagse arrangementen is in dit project een verkenning gedaan, maar daarvoor is nog te weinig draagvlak gevonden bij de agrotouristische ondernemers of de mogelijkheden bij hen ontbreken.

Gedurende het project is een arrangement ontwikkeld onder de naam: Knapzakroute.

Deelnemers kunnen op een punt starten met een verkenning van Voorne-Putten en krijgen voor onderweg de toeristische kaart met adressen mee en kleine hapjes die vervaardigd zijn door diverse aanbieders van streekproducten.

Ook zijn gedurende het project contacten gelegd met enkele horecaondernemers en met TOP-Voorne. Nu het aanbod van agrotouristische activiteiten bekend is, is de vereniging een gesprekspartner die namens een achterban spreekt en kunnen nieuwe mogelijkheden voor arrangementen in combinatie met horeca worden onderzocht. De werkgroep agrotourisme binnen de vereniging zal dat als een van haar taken opnemen.

4.2 Promotiemateriaal

In 2003 is het Masterplan voor Recreatie en Toerisme op Voorne-Putten actief begonnen met het uitvoeren van projecten om Voorne-Putten beter op de recreatieve kaart van Nederland te krijgen.

Agrotourisme vormt geen prioritair onderdeel van het Masterplan, maar kan aanvullend zijn en het Masterplan was dan ook welwillend in het meedenken over de invulling van dit projectonderdeel. In maart 2003 is vanuit dit projectonderdeel een overleg geweest met Masterplan, VVV en het Recreatieschap. Tijdens deze bijeenkomst is vooral gesproken over de doelgroep en de onderscheidende elementen van de aanbieders van agrotourisme op Voorne-Putten. Duidelijk werd dat agrotourisme geen reden zal om naar Voorne-Putten te komen, maar dat agrotourisme wel een aanvullende rol kan spelen en kan zorgen voor de extraatjes voor degenen die hier al op het eiland zijn. De doelgroep is de rustzoekende 50+-er die geniet van de openheid van het gebied en de drukte van strand en stad mijdt.

Naast de verblijfstoeristen is een andere doelgroep de eigen eilandbewoners en de bewoners van de stedelijke gebieden rondom het eiland.

Brochure of kaart?

De brochure agrotourisme die in het vorige project plattelandsvernieuwing in 2002 is uitgebracht was aan vernieuwing toe. Bovendien wilde de projectgroep het aanbod aan gebundelde agrotouristische activiteiten sterk vergroten.

In de projectgroep en de werkgroep agrotourisme is lang en veelvuldig nagedacht over de vorm van een nieuwe agrotouristische brochure. Het oorspronkelijke idee was om een totale VVV-gids voor Voorne-Putten te ontwikkelen, omdat die nog niet bestond. De gids zou een overzicht geven van het totale aanbod van recreatieve en toeristische activiteiten, met daarnaast een vermelding van wandel- en fietsroutes en andere recreatieve activiteiten.

In de loop van 2003 echter bleek een particulier initiatief dat idee al te hebben opgepakt en in samenwerking met VVV en het Masterplan werd het magazine Hier in het leven geroepen.

We hebben overleg gehad met de makers van Hier en het bleek lastig om een plaats voor het agrotourisme te verwerven in het blad. Magazine Hier heeft een commerciële doelstelling en voor vermelding in het blad vroegen zij een advertentietarief dat de meeste aanbieders van agrotouristische activiteiten te duur vonden.

In de tussentijd was het Recreatieschap toe aan een herdruk van de fietsrouteboekjes die vier fietsroutes op het eiland beschrijven. Een onderdeel van de fietsroutes was een zogenaamde 'agrofietsroute' waarbij op een apart foldertje 14 agrarische bedrijven werden genoemd die te bezoeken waren voor een kijkje of voor huisverkoop van agrarische producten. De meeste van deze bedrijven waren tevens vermeld in de brochure agrotourisme van 2002.

Het Recreatieschap heeft besloten dat zij niet opnieuw de agrarische bijlage bij het fietsrouteboekje uit zal brengen omdat het aanbod niet goed aansloot bij het doel van de agrofietsroute: nl. dat agrarische bedrijven spontane bezoekers kunnen ontvangen voor een kijkje op het bedrijf.

De werkgroep agrotourisme is met deze feiten in maart en april 2004 aan de slag gegaan om een nieuwe vorm te bedenken en om tevens meer aanbieders van agrotouristische activiteiten te motiveren deel te nemen. Er bleek nog steeds behoefte aan een bundeling van agrotouristische activiteiten in een folder, cq. brochure. Men vond tevens dat aanduiding op een kaart, conform het kaartje dat bij de fietsroutefolder zat, een duidelijke meerwaarde had. Bovendien zal, zo dacht men, iedere toerist die op het eiland komt eerst op zoek gaan naar een kaart.

Daarom is besloten om de bedrijven weer te geven op een toeristische kaart van Voorne-Putten. De schaal van de kaart is 1:50.000 en het formaat van de kaart is daarmee 40 x 80 cm. Met deze schaal is het mogelijk te fietsen en te wandelen en de ligging van de bedrijven is goed aan te geven. Aan de ene kant van de kaart staat een plattegrond van het eiland, waarvan het kaartmateriaal door het Recreatieschap Voorne Putten Rozenburg is geleverd. De naam en de locatie van de deelnemers wordt duidelijk op de kaart aangegeven. Aan de binnenkant van de kaart staat van ieder bedrijf een korte omschrijving van het aanbod, de openingstijden en adresgegevens.

Begin juni is de kaart in een oplage van 20.000 gedrukt en op de kaart staan 32 aanbieders van agrotouristische of kleinschalige plattelandstoeristische activiteiten genoemd. De kaart is als aparte bijlage bij dit rapport gevoegd.

Informatieborden

Akkerbouwers op Voorne-Putten merkten dat burgers vaak geen idee hebben welke gewassen er groeien in de polders waar zij dagelijks doorheen rijden op weg naar hun werk of tijdens een fietstocht. In samenwerking met de PR-commissie Land- en Tuinbouw Voorne-Putten zijn in juni 2004 op verschillende plekken op Voorne-Putten borden in de percelen geplaatst. Op deze borden staan behalve de gewasnaam, ook in het kort de groeiwijze en de bestemming van het eindproduct vermeld. De borden zijn voor een deel gesponsord door afnemers van akkerbouwproducten of leveranciers van zaad.

Geplaatst zijn borden in de volgende tien gewassen: Aardappelen, Suikerbieten, Wintertarwe, Gerst, Uien, Cichorei, Boerenkool, Spruiten, Maïs en Bladrammenas (zie bijlage 2).

Van ieder gewas zijn twee borden (100 x 60 cm) geplaatst. Deze zijn gemaakt van weersbestendig materiaal en hebben een levensduur van 10 jaar. De PR-commissie zal deze borden jaarlijks in het voorjaar plaatsen en in het najaar weer opslaan. Met de plaatsing van de borden is rekening gehouden met fietsroutes e.d. zodat de borden op voldoende aandacht kunnen rekenen.

4.3 Overige promotieactiviteiten

Met een tastbaar product zoals de brochure plattelandsvernieuwing en met de agrotouristische kaart van Voorne-Putten zijn veel agrotouristische ondernemers actief geweest om het eiland en het plattelandstoerisme te promoten op beurzen en braderieën.

Om te beginnen is in januari 2003 op de Vakantiebeurs deelgenomen in de gezamenlijke stand van LTO: Gast op het Platteland. Vervolgens heeft men deelgenomen aan de Tuinideebeurs in de Brabanthallen in Den Bosch.

De brochure is door het Recreatieschap uitgedeeld tijdens een braderie in Spijkenisse.

Een agrotouristische ondernemer heeft de brochure uitgedeeld tijdens de tuinmarkt in Ouddorp op Goeree Overflakkee.

In augustus 2003 hebben de agrotouristische ondernemers een stand gehad tijdens de fokveedag in Hellevoetsluis en tijdens een evenement van openluchtmuseum De Duinhuisjes en tijdens de Oogstdag in Tinte.

Ook in 2004 zijn de meeste van deze beurzen, markten en evenementen weer met informatiemateriaal van de agrotouristische ondernemers van Voorne-Putten bezocht. Ook werden tijdens andere (vak-)beurzen, braderieën, open dagen enz. de brochure, cq kaart onder de aandacht van het publiek gebracht.

De pers is in de zomer van 2004 op de hoogte gesteld van het bestaan van de kaart en van het aanbod aan agrotouristische activiteiten op Voorne-Putten. De belangstelling vanuit de pers was goed. Er zijn verschillende krantenartikelen verschenen, er is een interview geweest op radio Rijnmond en een journalist nam de moeite om een reis langs alle deelnemende bedrijven te maken en een beschrijving van zijn ervaringen te publiceren. Zie bijlage 7 voor krantenknipsels.

Het aanbod van de agrotouristische brochure van 2002 is begin 2003 op de internetsite van de Zuid-Hollandse eilanden gezet. De individuele aanbieders van agrotouristische activiteiten zijn getipt dat zij kosteloos hun aanbod kunnen zetten op de site van Vrienden van het Platteland (een initiatief van LTO-Nederland), als zij lid zijn van de WLTO of van Vrienden van het Platteland.

Het valt buiten het bestek van dit project om het aanbod van de 32 ondernemers van de nieuwe kaart eveneens op Internet te zetten. De VVV Zuid-Hollandse Eilanden heeft echter wel aangeboden om de agrotouristische kaart integraal op hun internetsite te zetten en te verwijzen waar de kaart te verkrijgen is.

Verder heeft de projectleider agrotourisme overleg gevoerd met de Programmamanager van het Masterplan en was een lid van de projectgroep tevens lid van de klankbordgroep van het Masterplan.

Er is overleg gevoerd over de routestructuren en over de uniforme bewegwijzering die in het kader van het Masterplan worden uitgevoerd. Vanuit het project zijn aanvullingen en tips gegeven bij de totstandbrenging daarvan.

4.4. Formulering van nieuwe activiteiten en projecten

In overleg met de ondernemers in plattelandstourisme en de initiatiefgroep van de nieuwe vereniging is een lijst opgesteld van nieuwe activiteiten en projecten op het gebied van agrotourisme. Hieronder volgt een opsomming. En meer gedetailleerde lijst is te vinden in bijlage 3.

1. Structureel ondersteuning en advies door een coördinator agrotourisme.
2. Uitbreiden van het aanbod van arrangementen.
3. Samenwerking zoeken en nieuwe ideeën uitdenken met de VVV en TOP-Voorne.
4. Evenementen organiseren.
5. Afzet van boerderijproducten vergroten door een distributiesysteem op te zetten.
6. Cursus "gastheer- of gastvrouwschap" aanbieden.
7. Voorlichting en advies aan potentiële agrotouristische ondernemers.

Van al deze activiteiten en projecten zullen de financieringsmogelijkheden in kaart worden gebracht.

5 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

5.1 Ontplooide activiteiten

Op het gebied van agrarisch natuur- en landschapsbeheer zijn de volgende activiteiten ontplooid:

Discussiebijeenkomst met selecte genodigden

In september 2003 heeft er een discussiebijeenkomst plaatsgevonden met ongeveer 20 selecte genodigden, onder wie veel grondgebruikers. Onderwerp waren de toekomstperspectieven van agrarisch natuurbeheer, verdergaand dan de huidige benutting van de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (SAN). De belangrijkste resultaten:

- het is van groot belang dat de vergoedingen loskomen van louter compensatie van productiederving en dat er een zelfstandige beloningsgrondslag wordt geïntroduceerd (groene diensten, zakelijke transactie);
- het is de moeite waard om te kijken of en hoe uitbreiding van de weidevogelbescherming (nestbescherming) mogelijk is, ook met het oog op een toekomstige gezamenlijke SAN-aanvraag (pakketten > 100 ha);
- de bekendheid van de subsidiemogelijkheden voor kleine landschapselementen via de provinciale regeling (SOL) is zeer gering. Het is zinvol om samen met Landschapsbeheer Zuid-Holland na te denken over vergroting van de bekendheid en van het provinciale budget, zodat Voorne-Putten beter kan worden bediend;
- wil er rond de Strypse wetting een rol voor boeren zijn in het natuurbeheer (m.n. particulier beheer), dan is opname van dit gebied in het provinciale Natuurgebiedsplan voor de eilanden (en openstelling van de mogelijkheid van particulier beheer) van groot belang.

Strypse Wetering

In het verlengde van het laatste onderwerp is vanuit het project in december 2003 een bijdrage geleverd aan een WLTO-inspraakreactie op het ontwerp-natuurgebiedsplan. De reactie richtte zich vooral op het vergroten van de mogelijkheden voor particulier natuurbeheer en voor aanwijzing van de gronden rondom de wetering als natuurgebied met de mogelijkheid van particulier beheer. Het Waterschap De Brielse Dijkkring heeft in zijn reactie een soortgelijk pleidooi opgenomen. Op het moment van schrijven was nog onbekend wat de provincie met de reactie gaat doen, c.q. of er rond de Strypse wetering een begrenzing komt voor particulier natuurbeheer.

Informatie over de mogelijkheden van de SAN

Omdat de SAN per 1 januari 2004 ingrijpend veranderd is, kwamen er diverse vragen over de mogelijkheden voor individuele of gezamenlijke aanvragen. Vanuit het project zijn de vraagstellers zo goed mogelijk van informatie voorzien. Omdat er destijds nog geen vereniging bestond, bleven de aanvraagmogelijkheden tot dusverre beperkt tot individueel te kiezen beheerpakketten. De oppervlakte met beheersovereenkomsten neemt op het eiland gestaag toe, maar beslaat niettemin nog slechts een gering deel van de totale oppervlakte cultuurgrond.

Formulering van nieuwe activiteiten en projecten

In samenspraak met een groep ondernemers (bijeenkomst van maart 2004) en de initiatiefgroep van de nieuwe vereniging i.o. is een lijst opgesteld van mogelijke nieuwe

activiteiten en projecten op het gebied van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Deze lijst is in wat meer detail opgenomen in bijlage 4. Hieronder een korte opsomming:

- project 'doorstart vereniging' om de nieuwe vereniging voor platteland vernieuwing een organisatorisch steuntje in de rug te geven (professionalisering);
- voorlichting en naar grondgebruikers in het gebied over de vergoedingsmogelijkheden van agrarisch natuurbeheer;
- opstellen van een collectieve SAN-aanvraag;
- verkennen van de mogelijkheden voor particulier natuurbeheer onder de Subsidieregeling natuurbeheer (SN);
- kleine landschapselementen (aanplant, herstel, beheer);
- erfbeplanting;
- akkerrandenbeheer (waaronder 'faunaranden');
- kansen van Deltanatuur voor agrarisch natuurbeheer;
- natuurcompensatie 2^e Maasvlakte: mogelijkheden voor realisering in de vorm van agrarisch natuurbeheer;
- tijdelijke waterberging: verkennen van mogelijkheden voor (piek-)berging op boerenland;
- 'levende sloten': bevordering van het slootleven;
- aanleg rietfilters / kleinschalige waterzuivering
- opvang van ganzen (overwinterend en overzomerend), zwanen en smienten;
- educatie;
- mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer langs de Strypse wetering;
- mogelijkheden voor particulier natuurbeheer in de 200 ha ecologische verbindingen die de provincie voor het eiland in petto heeft.

Van al deze activiteiten en projecten zullen de financieringsmogelijkheden in kaart worden gebracht.

5.2 Toekomstplannen

De werkgroep 'agrarisch natuur- en landschapsbeheer' van de nieuwe vereniging heeft de geopperde ideeën actief opgepakt en is in september 2004 voor een deel daarvan de fondswerving gestart. Daartoe zijn de beoogde activiteiten ingedeeld in die categorieën:

1. Beter benutten van bestaande financieringsmogelijkheden voor groene en blauwe diensten.
2. Ontsluiten van nieuwe financieringsmogelijkheden.
3. Professionaliseren van de 'productie' van groene en blauwe diensten.

Deze drie onderwerpen zullen hierna verder worden toegelicht.

Betere benutting van bestaande financieringsmogelijkheden

Hierbij denkt de vereniging aan:

- a. de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (SAN). Hier zal de vereniging zich actief inzetten voor:
 - benutting van de gebiedspakketten (> 100 ha) voor weidevogels. Nu er een vereniging is opgericht, heeft het eiland voor het eerst toegang tot deze pakketten;
 - benutting van de nieuwe ganzenpakketten, waarvoor met name op Putten hectares beschikbaar zullen worden gesteld;
 - de akkerrandenpakketten, die met ingang van 2004 zijn vernieuwd.
- b. de Subsidieregeling natuurbeheer (SN), met name waar het gaat om de mogelijkheden voor:

- particulier beheer van gronden die in het nieuwe provinciale natuurgebiedsplan zijn aangewezen als natuurgebied, maar (nog) niet door een terreinbeherende organisatie zijn verworven (regeling functiewijziging). Deze regeling is op het eiland nog nauwelijks benut;
- ecologische verbindingszones, waarvoor 200 ha is gereserveerd en die mede in boerenland kunnen worden gerealiseerd.

Ontsluiten van nieuwe financieringsbronnen

Hierbij gaat het met name om:

- a. de Subsidieregeling Onderhoud Landschapselementen en andere budgetten voor kleine landschapselementen (incl. erfbeplanting), die Landschapsbeheer Zuid-Holland onder zijn hoede heeft. Op dit moment is het begrensde provinciale budget er de oorzaak van dat de regeling op het eiland nauwelijks wordt benut. In overleg met de provincie en Landschapsbeheer zal worden gezocht naar een ruimer budget voor het eiland en zullen deelnemers worden geworven;
- b. de budgetten voor natuurcompensatie voor de 2e Maasvlakte. Hier resteren nog compensatie-hectares. Bovendien ziet het er naar uit dat de op IJsselmonde beoogde compensatietaakstelling niet geheel zal kunnen worden gerealiseerd. De vereniging maakt een plan voor invulling in de vorm van agrarisch natuurbeheer;
- c. de budgetten voor Deltanatuur. Hoewel deze vooral zijn bedoeld voor natte en deels buitendijkse natuur, liggen er ook binnendijskansen voor invulling met agrarisch natuurbeheer (vooral langs kreekruggen). De vereniging inventariseert hiertoe de mogelijkheden en animo;
- d. het budget voor tijdelijke waterberging (piekberging). Hoewel het nog onzeker is welk budget hiervoor precies beschikbaar komt en op welke plaatsen, wil de vereniging hierop anticiperen door in overleg met provincie, waterschap en grondgebruikers een plan en een aanbod ('offerte') op te stellen.

Professionalisering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer

In de winter van 2004/2005 wil de nieuwe vereniging hiertoe cursussen organiseren. Hierbij zal samenwerking worden gezocht met organisaties als Landschapsbeheer en met onderwijsinstellingen (bijv. AOC / Groencollege).

6 Samenvatting en perspectieven

Dit rapport beschrijft de activiteiten die zijn uitgevoerd en de resultaten die zijn behaald met twee projecten gericht op plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten.

Project Impuls agrotourisme op Voorne-Putten

Doel van dit project was: *ontwikkelen van nieuwe activiteiten op het gebied van agro-recreatie en –toerisme op Voorne-Putten, agrotouristische activiteiten bundelen en onderbrengen in een vereniging en het agrotourisme implementeren in de bestaande professionele ondersteuningsstructuren voor recreatie en toerisme.*

De onderdelen uit de projectaanvraag waarvoor subsidie is verleend waren:

1. Het organiseren van ondernemers en structureren van initiatieven
2. Productontwikkeling: arrangementen en promotiemateriaal.

Dit project ontving subsidie uit de Provinciale Subsidieregeling en een bedrag van het WLTO-projectenfonds. Daarnaast zijn voor verschillende activiteiten sponsors en medefinanciers gezocht en staken de agro-toeristische ondernemers eigen tijd en middelen in het project.

Project Interim-makelaar Plattelandsvernieuwing Voorne-Putten

Doel van het project was: *behoud en vergroting van de animo voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten door het bieden van een solide ondersteuningsstructuur, vooruitlopend op een ondersteuningsstructuur voor de Zuid-Hollandse eilanden tezamen.*

Het project was vooral gericht op het nader inventariseren van de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Daarnaast zijn ook vraag en aanbod op andere terreinen van plattelandsvernieuwing verkend en bij elkaar gebracht. Daarnaast is gekeken of het fenomeen gebiedsmakelaar draagvlak heeft op de drie Zuid-Hollandse eilanden samen. Ook was het de taak van de interim-gebiedsmakelaar om een begeleidingscommissie voor het project op te starten en het secretariaat te voeren.

Dit project ontving subsidie uit de Provinciale Subsidieregeling, een bedrag van de WLTO-afdeling Voorne-Putten en een bedrag van de gezamenlijke Rabobanken van Voorne-Putten. Daarnaast staken de initiatiefnemers veel eigen tijd en middelen in het project.

Ontwikkelen ondersteuningsstructuur

In het project Interim-makelaar is veel tijd en energie gestoken in het leggen van contacten en het vergroten van draagvlak voor plattelandsvernieuwing. Daarnaast is intensief overlegd over geëigende organisatiestructuren voor de gestaag toenemende verbredings- en vernieuwingsactiviteiten. We hebben vooral de aandacht gericht op:

- de mogelijkheden voor een ‘doorontwikkeling’ van de huidige begeleidingscommissie naar een gebiedsplatform;
- de oprichting van een brede vereniging voor plattelandsvernieuwing.

Gebiedsplatform

De huidige begeleidingscommissie blijft een à twee keer per jaar bij elkaar komen en wordt omgevormd tot een gebiedsplatform. Daartoe wordt in andere gebieden gekeken hoe daar een gebiedsplatform vorm en inhoud krijgt.

De Vereniging voor Plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! of de WLTO-afdeling worden de trekker. De commissie wordt uitgebreid met maatschappelijke organisaties en terreinbeherende instanties.

De financiering voor het secretariaat van het gebiedsplatform wordt vooralsnog gekoppeld aan nieuwe financieringsaanvragen van projecten die zijn gericht op plattelandsvernieuwing..

Vereniging voor plattelandsvernieuwing

In beide projecten is veel aandacht gericht op het vinden van draagvlak voor samenwerking op het gebied van plattelandsvernieuwing en om te komen de vorming van een samenwerkingsvorm. Dit heeft geresulteerd in de oprichting van de vereniging voor plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! op 30 juni 2004. De doelstelling van de vereniging luidt:

het op gang brengen en ondersteunen van ontwikkelingen en initiatieven die het platteland van Voorne-Putten versterken met behoud van het karakteristieke agrarisch cultuurlandschap.

Het nut van samenwerking en krachtenbundeling wordt van harte onderschreven door de leden. Niet alleen mensen die reeds actief waren op het gebied van agrotourisme en agrarisch natuurbeheer zijn lid geworden, maar ook een aantal agrariërs zonder neventak en een aantal sympathiserende burgers. Eén maand na de oprichting stond het ledental op 38.

Gebiedsmakelaar

In het project was een interim-gebiedsmakelaar aangesteld voor anderhalf jaar. Zij heeft veel contacten gelegd in het werkveld van agrarisch natuurbeheer, agrotourisme en plattelandsvernieuwing. Zij diende als contactpersoon en aanspreekpunt naar organisaties en instanties en ging op zoek naar aanknopingspunten voor financiering, ondersteuning of samenwerking. Gebleken is dat een gebiedsmakelaar een toegevoegde waarde kan leveren, ook in de toekomst.

Hoewel vanuit de praktijk wel behoefte bestaat aan een gebiedsmakelaar, is hiervoor bij financiers onvoldoende draagvlak.

Het blijkt echter in de praktijk lastig om de functie van gebiedsmakelaar gefinancierd te krijgen. De andere Zuid-Hollandse eilanden beaamden het belang van een gebiedsmakelaar, echter zij zagen geen mogelijkheden om deze functie financieel te ondersteunen. Ook op Voorne-Putten zagen overheden en maatschappelijke organisaties geen financieringsmogelijkheden. Ook de financieringsmogelijkheden uit het Leaderprogramma blijken beperkt.

Een ander opzet, zoals als een plattelandsloket of plattelandshuis, heeft voorlopig nog geen draagvlak op Voorne-Putten.

Het alternatief is dat, in nieuwe projecten ruimte wordt opgenomen in de begroting voor ondersteuning en coördinatie. Hiermee is de rol van de gebiedsmakelaar echter wel beperkt tot die projecten.

Over een aantal jaar kan de Vereniging voor Plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! het idee van een gebiedsmakelaar nogmaals ter tafel brengen.

Agrotourisme: productontwikkeling

Het tweede onderdeel van het project agrotourisme was productontwikkeling en promotie. Hiertoe zijn in het project diverse activiteiten ontplooid, die hebben geresulteerd in een aantal ontwikkelingen en producten.

- Een groot aantal aanbieders van agrotouristische activiteiten hebben we tijdens het project weten te interesseren voor deelname en samenwerking.
- Er zijn nieuwe samenwerkingen ontstaan tussen aanbieders agrotourisme, nadat ze elkaar hebben leren kennen bij de vereniging Natuurlijk Voorne-Putten!!

- Een groot aantal deelnemers bieden hun activiteiten aan in de groepsdagtochtenbrochure van de VVV. Ook werken al enkele bedrijven met elkaar samen aan groepsdagtochten met een eigen arrangement en een eigen folder.
- Er zijn ideeën over meerdaagse arrangementen. Hierover is contact gelegd met horecaondernemers op het eiland.
- Er is een “knapzakroute” ontwikkeld waarbij de gasten een knapzak met streekhapjes meekrijgen en een overzicht van de adressen waar die producten te koop zijn.
- Er is vrij veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van een manier om het aanbod van agrotouristische activiteiten en de verkooppunten van agrarische producten te presenteren. Dit heeft geresulteerd in een agrotouristische kaart met een plattegrond van het eiland, een overzicht van de adressen en een korte beschrijving van het aanbod. Op de kaart staan 32 aanbieders vermeld. De oplage van 20 000 is breed verspreid onder toeristen, dagjesmensen, de lokale bevolking en andere geïnteresseerden.
- Er zijn op 20 plaatsen op het eiland informatieborden in akkerbouwgewassen geplaatst. Op de akkerborden staat aangegeven welk gewas daar groeit en wat er met de eindproducten gebeurt.
- Er is actief deelgenomen aan diverse beurzen, open dagen, braderieën, oogstdagen, fokveedagen enzovoort. Daarmee is er veel aan promotie van het agrotourisme op Voorne-Putten gedaan.
- Er is zeer veel aandacht in de pers besteed aan de agrotouristische kaart en aan de daarop vermelde bedrijven
- Het aanbod van agrotouristische activiteiten staat vermeld op de internetsite van VVV Zuid-Hollandse eilanden en individuele bedrijven hebben hun aanbod op de site van Vrienden van het Platteland gezet.
- Er zijn goede contacten opgebouwd met Recreatieschap, VVV, Masterplan en TOP-Voorne.
- Er is binnen de vereniging Natuurlijk Voorne-Putten!! een werkgroep agrotourisme opgezet die verder gaat bezighouden met de ontwikkeling van nieuwe producten, promotiemateriaal, arrangementen en andere ideeën. Inmiddels zijn er al een aantal ideeën waaraan gewerkt wordt.
- Voor verdere ondersteuning van de vereniging en het verder professionaliseren van het agrotourisme op Voorne-Putten wordt momenteel een nieuwe subsidieaanvraag voorbereid.

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Ook op het gebied van agrarisch natuurbeheer zijn veel activiteiten ontplooid.

- Er is een discussiebijeenkomst geweest met grondgebruikers en enkele andere betrokkenen (waterschap) over de toekomstperspectieven van agrarisch natuurbeheer.
- Er is voorlichting gegeven aan de veranderingen in de SAN-regeling voor 2004 (Subsidieregeling agrarisch Natuurbeheer) en ondersteuning verleend bij nieuwe aanvragen;
- Vanuit het project is meegewerkt aan een WLTO-inspraakreactie op het ontwerp-natuurgebiedsplan van de provincie.
- Er is gezocht naar andere financieringsmogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer, maar die blijken vooralsnog zeer beperkt.
- Er is een reeks van maar liefst veertien nieuwe activiteiten in kaart gebracht, variërend van een betere benutting van bestaande regelingen (nu er een vereniging bestaat, zijn er veel ruimere aanvraagmogelijkheden) tot het ontsluiten van nieuwe financieringsbronnen voor groene en blauwe diensten.
- Voor een deel van deze activiteiten is de vereniging zomer 2004 de fondswerving gestart.

Tenslotte

Beide projecten (agrotourisme en interim-gebiedsmakelaar) zijn succesvol afgesloten.

De krachten voor agrotourisme op Voorne-Putten zijn gebundeld met het oprichten van de vereniging Natuurlijk Voorne-Putten!! en de werkgroep agrotourisme daarin.

Agrotourisme op Voorne-Putten wordt volop gepromoot en de bekendheid van agrotourisme onder recreatieondernemers, VVV, eigen bewoners en toeristen wordt groter. De agrotouristische ondernemers op Voorne-Putten zijn een volwaardige gesprekspartner over onderwerpen als recreatie en toerisme.

De individuele ondernemers kunnen echter nog wel wat ondersteuning gebruiken en het agrotourisme kan zich nog verder professionaliseren. Daarom wordt er ook na afsluiting van dit project gezocht naar financieringsbronnen om verdere ondersteuning en ontwikkeling van het agrotourisme te blijven bevorderen.

De interim-gebiedsmakelaar heeft nuttig werk geleverd. Hoewel er vanuit de praktijk behoefte bestaat aan ondersteuning, zowel bij de vereniging als bij individuele ondernemers, is het draagvlak voor een gebiedsmakelaar bij financiers vooralsnog beperkt.

Een gebiedsplatform zien overheden en maatschappelijke organisaties als waardevol. Zij willen dan ook de bestaande begeleidingscommissie omzetten in een gebiedsplatform en uitbreiden met andere organisaties.

Financieringsmogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer zijn vooralsnog beperkt tot de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer. Het aantal deelnemers aan deze regeling neemt op Voorne-Putten gestaag toe, mede dankzij voorlichting en advies. Sinds de oprichting van de vereniging kunnen SAN-aanvragen collectief worden gedaan, wat de aanvraagmogelijkheden aanmerkelijk vergroot.

De subsidieregeling Natuurbeheer (SN) biedt met het nieuwe natuurgebiedsplan mogelijkheden voor particulieren, evenals invulling van (delen van) de door de provincie beoogde ecologische verbindingen.

Overige financieringsmogelijkheden liggen wellicht in het verschiet bij compensatie tweede Maasvlakte, Deltanatuur en de Subsidieregeling Onderhoud Landschapselementen.

Na afsluiting van dit project zal worden getracht om het agrarisch natuurbeheer vanuit de werkgroep agrarisch natuurbeheer van de vereniging verder te stimuleren en te ondersteunen.

De vereniging heeft daartoe een hele trits ideeën geformuleerd. Als alle ideeën kunnen worden verzilverd, zal de animo voor groene en blauwe diensten sterk toenemen, zal de het beheer van natuur, landschap en water een forse impuls krijgen en zal economische verbreding op het eiland serieuze vormen aannemen.

Bijlage 1. Doelstellingen vereniging voor plattelandsvernieuwing

Achtergrond

In overweging nemende wat er tijdens de bijeenkomsten van 21 januari en 9 maart is gezegd, moet de vereniging de belangen behartigen voor zowel de agrarische ondernemers, de niet-agrarische ondernemers als de hobbyisten die zich bezighouden met agrarisch natuurbeheer en plattelandstoerisme.

In feite zijn er drie poten: natuur- en landschapsbeheer, plattelandstoerisme en plattelandsvernieuwing (verbreding) in het algemeen, waarbij de agrarische bedrijfsvoering niet in de knel mag komen.

Het moet gaan om “behoud en versterking van het karakteristieke agrarisch cultuurlandschap op Voorne-Putten.” Daarbij kan de vereniging een bijdrage leveren aan “behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden” en “aan het bieden van kleinschalige toeristische activiteiten, stimuleren van recreatief medegebruik van de landelijke omgeving en het aanbieden van streekeigen producten”. Bovendien kan de vereniging ook “bieden van mogelijkheden voor plattelandsondernemers om een (neven-)inkomen te verwerven uit collectieve diensten en producten die een directe relatie hebben met het landelijk gebied, zoals aantrekkelijk landschap, schoon water, waterberging en het leveren van rust, ruimte en openheid”.

“Ondernemers” zijn zowel plattelandsondernemers als hobbyisten die op het platteland hun (neven-)inkomen verdienen of die de “burger” een product of een dienst aanbieden, met een “groen” karakter.

Bovenstaande is als volgt verwoord in de doelstelling.

Onderdeel uit de Statuten

1. Doelstelling

De Vereniging voor Plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten!! stelt zich tot doel:

- *Het op gang brengen en ondersteunen van ontwikkelingen en initiatieven die het platteland van Voorne-Putten versterken met behoud van het karakteristieke agrarisch cultuurlandschap.*

Zij tracht haar doel te bereiken door:

1. *agrariërs en streekbewoners te stimuleren zich actief in te zetten voor het natuur- en landschapsbeheer op Voorne-Putten;*
2. *benutten van mogelijkheden –in ruime zin- om de natuur- en landschapswaarden op Voorne-Putten te behouden en te versterken, voor zover passend in de agrarische bedrijfsvoering en met inachtneming van de agrarische bestemming van percelen;*
3. *bieden van mogelijkheden aan plattelandsondernemers en hobbyisten om een (neven-)inkomen te verwerven uit het aanbieden van kleinschalige toeristische activiteiten, recreatief (mede)gebruik van de landelijke omgeving en het aanbieden van streekeigen producten;*
4. *bieden van mogelijkheden aan plattelandsondernemers en hobbyisten om een (neven-)inkomen te verwerven uit collectieve diensten en producten die een directe relatie hebben*

met het landelijk gebied, zoals aantrekkelijk landschap, schoon water, waterberging en het leveren van rust, ruimte en openheid;

- 5. stimuleren dat het recreatief medegebruik en de recreatieve toegankelijkheid van het landelijk gebied door zowel de plaatselijke bevolking als de toeristen op een geleidelijke, evenwichtige en beheerste wijze gestalte krijgt;*
- 6. het fungeren als aanspreekpunt voor en overlegorgaan met overheden, instanties, personen en anderen met betrekking tot agrarisch natuur- en landschapsbeheer, plattelandstoerisme en plattellandsvernieuwing;*
- 7. het sluiten van overeenkomsten ten behoeve van agrarisch natuur- en landschapsbeheer, plattelandstoerisme en plattellandsvernieuwing met overheden, individuele eigenaren/gebruikers en andere betrokkenen die zich actief inzetten;*
- 8. het verkrijgen van financiële middelen welke de vereniging nodig acht voor de uitvoering van haar doelstelling;*
- 9. publieke bewustwording van ontwikkelingen op het platteland vergroten en de boeren en burgers dichter bij elkaar brengen;*
- 10. alle andere wettige middelen die voor het bereiken van het doel bevorderlijk zijn.*

2. Type leden

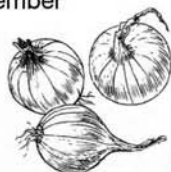
Andere agrarische natuurverenigingen kenden A- en B-leden (agrarisch en burgerleden). In de praktijk blijkt die onderverdeling niet te werken of zelfs tegen de vereniging te werken. Veel verenigingen laten dat onderscheid los. Besloten is om op Voorne-Putten te werken met één soort leden.

Leden zijn natuurlijke personen die de achttienjarige leeftijd hebben bereikt en die het doel van de vereniging onderschrijven.

Bijlage 2. Promotieborden akkerbouwgewassen

Uien

- Zaaien: maart-april, oogst: september
- Opbrengst: 50.000 tot 60.000 kg/hectare
- Bestemming: consumptie en export

Zomergerst

- Zaaien februari-maart, oogst: augustus
- Opbrengst: 6.000-8.000 kg korrels/hectare
- Bestemming: bierbrouwerijen

Spruiten

- Planten: april-mei, oogst: september-maart
- Opbrengst: ±20.000 kg/hectare
- Na sortering op maat bestemd voor consumptie of industrie

Maïs

- Zaaien: april, oogst: met hakselmachine eind september-oktober
- Opbrengst: 45.000-50.000 kg/hectare
- Bestemming: inkuilen voor veevoer

Bladrammenas

- Zaaien: mei of tot eind augustus (na oogst hoofdgewas)
- Vermindert aanwezige schadelijke aaltjes in de grond
- Wordt niet geoogst, maar ondergeploegd voor bodemverbetering

Aardappelen

- Poten: april (±2200 kg/hectare)
- Oogst: september-oktober: 50.000-60.000 kg/hectare
- Bestemming: frites of consumptie

Wintertarwe

- Zaaien: oktober-december, oogst: augustus
- Opbrengst: ±8.000-10.000 kg korrels/hectare
- Bestemming: meelfabriek (1 hectare ±12.000 broden) of veevoer

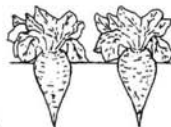
Cichorei

- Zaaien: april, oogst: september-december
- Opbrengst: 45.000 kg wortels/hectare 16% inulinegehalte
- Uit de wortel wordt inuline (vetvervanger) en fructose (zoetstof) gewonnen

Suikerbieten

- Zaaien: april, oogst: september-november
- Opbrengst: ±65.000 kg bieten, suikergehalte ±16%
- Verwerking tot suiker, restproduct: veevoer
- 1 hectare suikerbieten levert 3x zoveel zuurstof als 1 hectare bos

Boerenkool

- Planten: juli, ±28.000 planten/hectare
- Oogst: met oogstmachine september-januari
- Verwerken in snijderij: 1 plant levert ½ kg panklare gesneden boerenkool

L. en P. van Marion

Bijlage 3. Mogelijke projecten agrotourisme

1. Nieuwe agrotouristische ondernemers hebben behoefte aan ondersteuning en advies bij het opstarten van activiteiten op het gebied van agrotourisme. Bestaande aanbieders hebben behoefte aan ondersteuning bij het bedenken van nieuwe ideeën, het uitbreiden van hun activiteiten en bij het opzetten van arrangementen. Er is behoefte aan een coördinator die deze activiteiten ondersteunt en begeleidt;
2. Verder uitbreiden van het aanbod van arrangementen: eendaags of meerdaags. In elk geval dienen onderdelen daarin te zijn: streekproducten, agrotouristische accommodatie, bezoek aan de deelnemende “bedrijven” en locaties. Arrangementen richten op de (groeierende) 50+-markt: een groeiend aanbod van welvarende, energieke ouderen, die tijd en geld hebben te spenderen.
3. Te denken valt aan:
 - a. Wandelarrangement met knapzak gevuld met streekproducten, uitbreiden met overnachting op een boerderij;
 - b. Fietsarrangement, idem;
 - c. Combinatie van wandelen, fietsen, kanoën, struinen door natuurgebieden, bezoek aan cultuurhistorische elementen, bezoek aan plattelandstouristische activiteiten enz. Overnachtingen in boerderijen, maar ook in hotels. Maaltijden bij de boer, bij kleinschalige agrotouristische ondernemingen en in restaurants.
 - d. Dagje uit, personeelsfeest, vrijgezellenparty, familieunie, kinderfeestje. Keuze van een aantal kant-en-klare programma’s aanbieden.
4. Samenwerking zoeken en nieuwe ideeën uitdenken met de VVV en TOP-Voorne.
5. Markt en naamsbekendheid vergroten, o.a. door evenementen te organiseren. Te denken valt aan een soort “country-fair” of een culinaire fietstocht.
6. Afzet van boerderijproducten vergroten door een distributiesysteem op te zetten dat deelnemers elkaars producten verkopen en het opzetten van een boerenlandwinkel waar de boerderijproducten van alle deelnemers agrotourisme worden verkocht. Ook het benaderen van de Horeca behoort tot de mogelijkheden.
7. Aanbieders van agrotouristische activiteiten een cursus “gastheer- of gastvrouwschap” aanbieden. De meeste aanbieders zijn niet geschoold in horeca of toerisme en ontberen kennis over consumentengedrag en presentatie van het product.
8. Potentiële agrotouristische ondernemers hebben veel vragen op het gebied van vergunningen, investeringsplannen, marktverkenningen, hoe agrotouristische activiteiten op te zetten en voor welke activiteiten vraag is. Dit zijn vaak drempels voor ondernemers om te beginnen. Deze drempels zijn te verkleinen door hen actief te begeleiden, door individueel advies en voorlichtingsavonden met sprekers die al actief zijn in de agrotourisme en excursies naar voorbeeldbedrijven.

Bijlage 4. Mogelijke projecten natuur- en landschapsbeheer

Tijdens de bijeenkomst op 9 maart 2004 heeft de groep die zich over agrarisch natuur- en landschapsbeheer boog, 12 projecten geformuleerd waarmee een toekomstige vereniging zich (samen met andere organisaties) kan gaan bezighouden:

1. Doorstart vereniging voor platteland vernieuwing. De initiatiefgroep heeft veel werk gedaan om de vereniging in de benen te helpen. Als de vereniging medio 2004 daadwerkelijk is opgericht, moet er nog veel gebeuren om de vereniging tot een professionele organisatie te maken.
2. Veel grondgebruikers blijken slecht op de hoogte van het bestaan van subsidieregelingen en andere mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Met een gerichte voorlichtingsactie worden de mogelijkheden gericht onder de aandacht van grondgebruikers gebracht.
3. Opstellen van een collectieve SAN-aanvraag. De nieuwe SAN-gebiedspakketten, die per 1 januari 2004 van kracht zijn geworden, bieden voor het eiland veel meer mogelijkheden dan de oude pakketten. Het lijkt goed om de agrariërs hierover te informeren en te kijken of een gezamenlijke aanvraag haalbaar is – omzetten van lopende individuele contracten naar een collectief contract zijn altijd mogelijk. Bij de aanvraag moet ook contact worden gezocht met de provincie (afstemming beheersgebiedsplan) en DLG.
4. Verkennen van de mogelijkheden voor particulier natuurbeheer onder de Subsidieregeling natuurbeheer (SN). In een deel van de gebieden die in het recente (binnenkort vastgestelde) natuurgebiedsplan zijn begrensd als natuurgebied, maar niet zijn verworven door een terreinbeherende organisatie, kunnen agrariërs zogeheten particulier beheer sluiten. De provincie is stimuleringsbeleid aan het ontwikkelen voor particulier beheer (hierbij zijn ook de WLTO en Natuurlijk Platteland betrokken), maar heeft in het gebiedsplan lang niet overal particulier beheer opengesteld. In het bezwaarschrift aan de provincie heeft de WLTO er bijvoorbeeld voor gepleit om particulier beheer ruimer open te stellen en bijvoorbeeld ook de Strypse wetering te begrenzen. Het lijkt goed om een gezamenlijke, regionale aanpak te ontwikkelen voor particulier beheer.
5. Invulling van (een deel van) de door de provincie beoogde ecologische verbindingen. Het gaat om naar schatting 200 ha. Een deel hiervan kan wellicht worden ingevuld met natuurbeheer door boeren.
6. Kleine landschapselementen (aanplant, herstel, beheer). De provincie heeft op Voorne-Putten de landschapspakketten uit het Programma Beheer niet opengesteld. Er bestaat daarnaast nog een provinciale regeling (de SOL) en een apart budgetje voor aanleg en herstel van kleine landschapselementen. Er is contact geweest met Landschapsbeheer ZH, die beide regelingen uitvoert, over de mogelijkheden op het eiland. Deze lijken vooralsnog beperkt, maar het overleg met Landschapsbeheer is nog niet geheel afgerond.
7. Erfbeplanting. Als speciaal aandachtsveld binnen de landschapselementen kan een project rondom erfbeplanting (aanleg, herstel, vernieuwing, natuurgericht beheer) worden opgezet. Hiervoor zijn soms weer speciale budgetten beschikbaar.

8. Akkerranden-plus (incl. toeristische routes). Het gaat hier om twee dingen:
 - het SAN-pakket 'faunarranden' is na jaren weer opengesteld, zij het in een nieuwe vorm. Bezien moet worden hoe aantrekkelijk dit is voor het eiland en of er (eventueel gezamenlijk) een aanvraag kan worden voorbereid;
 - analoog aan de Hoeksche Waard kan worden bezien of 'kleurrijke akkerranden' ook in een totaalaanpak (met recreatieve routes etc.) kunnen worden opgepakt.
9. Kansen Deltanatuur. Goed uitzoeken welke kansen Deltanatuur (vooral 'natte' en grotendeels buitendijkse natuur) biedt voor agrarisch natuurbeheer.
10. Natuurcompensatie 2e Maasvlakte. Inmiddels is besloten om van de compensatieoppervlakte 600 ha op IJsselmonde te realiseren. Er zouden voorstellen kunnen worden ontwikkeld om de resterende 150 ha in de vorm van agrarisch natuurbeheer in te vullen. Hiermee lopen in andere gebieden al experimenten.
11. Tijdelijke waterberging. Verkennen van de mogelijkheden voor tijdelijke (piek-)berging op boerenland. Uitzoekwerk: welke vormen van landbouw gaan daarmee samen, welke vergoedingen passen daarbij?
12. Levende sloten. Een project ter bevordering van het slootleven, een onderdeel van het landschap waarvoor het Programma Beheer geen beheerspakketten kent. Uitzoeken: welke maatregelen zijn zinvol, welke sloten en gebieden komen in aanmerking, welke vergoedingen zijn passend, wie is geïnteresseerd in financiering (bijv. waterschap, Deltanatuur)?
13. Rietfilters / waterzuivering. Verkennen van de behoefte aan en mogelijkheden voor de aanleg van kleinschalige rietfilters (helofytenfilters) voor waterzuivering op bedrijfsniveau (voor bedrijven en eventueel woningen in het buitengebied die niet op het riool zijn en zullen worden aangesloten).
14. Ganzen, zwanen en smienten. Verkennen:
 - mogelijkheden voor opvang wintergasten (stuurbaarheid, opvangmogelijkheden, individuele of gebiedsaanpak, vergoedingen, financiering). Het ministerie van LNV gaat binnenkort in samenspraak met de provincies 80.000 ha (betaald) opvanggebied aanwijzen;
 - mogelijkheden voor gedogen, sturen en vergoeden van overzomerende (broedende) ganzen.
15. Educatie. Hier loopt nu reeds het een en ander. Verkennen of er tot een gecoördineerde aanpak kan worden gekomen.

Bijlage 5. Krantenknipsels interim gebiedsmakelaar

Spjensisse — Behalve met landbouw of veeteelt kunnen agrariërs ook op andere manieren geld uit hun boerderij halen. Natuurbeheer of agrotourisme zijn mogelijkheden. Om de boeren op Voorne-Putten bij hun eerste stappen op deze nieuwe terreinen te helpen, is een zogenaamde gebiedsmakelaar aangesteld. Die zal onder meer een vereniging voor platteland vernieuwing oprichten. De komende jaren wordt voor het project gerekend op subsidie uit Brussel.

José van Miltenburg is voor één jaar gebiedsmakelaar. Haar inkomen krijgt ze van de provincie Zuid-Holland, maar ook de Westelijke Land- en Tuinbouworganisatie (WLTO) en de Rabobanken op het eiland betalen aan haar salaris mee. De aanstelling van Van Miltenburg is rechtstreeks gevolg van de aanbevelingen in het rapport 'Kansen voor Platteland vernieuwing' van de land- en tuinbouworganisatie WLTO, dat vorig jaar is gepresenteerd.

Rotterdam's Dagblad 26/06/03

Gebiedsmakelaar steunt boeren met ideeën over neveninkomsten

Uit dat rapport bleek dat er bij de agrariërs best animo was om eens wat meer of wat anders met hun boerderij te doen, maar dat ze ondersteuning voor hun initiatieven missen. En dat terwijl het in deze tijd - met stijgende kosten en opbrengsten die onder druk staan - voor veel boeren broodnodig is nieuwe inkomstenbronnen aan te boren. Een neventak of omschakeling naar een ander product of dienst kan een boerenbedrijf extra economische basis geven.

Agrariërs die met plannen of ideeën rondlopen, maar niet weten hoe ze het aan moeten pakken, kunnen nu bij de gebiedsmakelaar terecht. „Ik heb geen kantoor in de regio”, vertelt Van Miltenburg. „Wel ben ik telefonisch bereikbaar en zal ook geregeld in de

regio vergaderen en groepsgewijze informatieavonden verzorgen. Gesprekken met individuen verwacht ik nog niet veel te voeren. Ik zie dat eigenlijk ook niet als mijn belangrijkste taak, want dat is dit jaar toch vooral het effenen van het pad voor een permanente gebiedsbemiddelaar. Die zal de komende jaren wel veel één op één gesprekken met de boeren voeren. Dit jaar is het vooral afstellen van de mogelijkheden voor platteland vernieuwing.”

Van Miltenburg gaat er vanuit dat haar opvolger straks dankzij een Europese subsidie gefinancierd kan worden. „Voorne-Putten is door Brussel aangewezen als Leader-plus-gebied. Dat is een experimenteel programma waarmee sociaal-economische impulsen op

gebiedsniveau worden gegeven door middel van Europese financiering van lokale en regionale initiatieven.”

Bij platteland vernieuwing denkt Van Miltenburg zelf vooral aan agrarisch beheer van natuur en landschap, agrotourisme, biologische landbouw en streekproducten. Behalve het zoeken naar mogelijkheden gaat ze op zoek naar nieuwe markten en financieringsmogelijkheden voor de nieuwe activiteiten van de boeren.

„Met streekseigen producten hoeven we niet per se producten te zoeken die alleen in dit gebied komen. Dat kan ook door bijvoorbeeld aardappels, die natuurlijk niet typisch voor Voorne-Putten zijn, een gezicht te geven door bijvoorbeeld een etiket met daarop

een afbeelding van een plaatselijke agrariër te gebruiken en die te verkopen op een streekmarkt met streekseigen producten”

Maar Van Miltenburg is alleen nog in gedachten bezig met de streekmarkt. Concreter zijn haar plannen voor het oprichten van een vereniging voor platteland vernieuwing, naar voorbeeld van verschillende agrarische natuurverenigingen die elders in het land succesvol zijn. „Deze natuurverenigingen zijn ooit opgericht als samenwerkingsverband tussen boeren die meedoen aan een natuurbeheerproject als weidewerkprojecten. Dankzij de samenwerking kunnen ze hun krachten bundelen en met een stem nabuiten treden. Dat is ook makkelijker in het krijgen van subsidie voor deze projecten.”

Ook gaat Van Miltenburg een werkgroep begeleiden die het agrotourisme een impuls moet geven. Ze wil de plannen van de boeren in ieder geval laten samenvallen met het Masterplan Toerisme.

Weekblad Westvoornee 2/7/03

Gebiedsmakelaar voor platteland vernieuwing aangesteld

En speciale gebiedsmakelaar gaat de boeren en tuinders op Voorne-Putten die actief willen zijn met platteland vernieuwing, met raad en daad bijstaan en gaat op zoek naar nieuwe markten en financieringsmogelijkheden.

Afgelopen jaar is in het project 'Kansen voor Platteland vernieuwing' enige animo gevestigd bij de agrarische ondernemers voor platteland vernieuwing. Wat miste was echter een solide ondersteuningsstructuur en een goede afstemming tussen vraag en aanbod. Deze leemte wordt nu opgevuld door de - tijdelijke - aanstelling van een gebiedsmakelaar. De gebiedsmakelaar wordt voorlopig voor de periode van één jaar gefinancierd door de Provincie Zuid-Holland, met steun van de WLTO en de Rabobanken. Deze persoon fungeert als trekker van vernieuwings- en verbredingsactiviteiten. Te denken valt daarbij aan agrarisch beheer van natuur en landschap, agrotourisme, zorgboerderijen, biologische landbouw, streekproducten enzovoort. Boeren die met plannen of ideeën rondlopen, maar niet weten hoe ze het aan moeten pakken, kunnen voortaan terecht bij de gebiedsmakelaar. Ook gaat zij de markt voor verbredingsactiviteiten verkennen, vraag en aanbod beter bij elkaar proberen te brengen en op zoek naar nieuwe geldbronnen.

Agrariërs zijn de beheerders van het platteland. Zij hebben het landschap in de loop der eeuwen gevormd en houden het in stand. Een platteland zonder boeren zou ondenkbaar zijn. Echter, steeds meer boeren zullen nieuwe wegen in moeten slaan om een solide basis onder hun bedrijf te houden. Grootschalige landbouw moet steeds meer concurreren met de wereldmarkt. Hierdoor staan de opbrengstprijzen onder druk, maar de kosten zijn voor de Nederlandse boeren hoog. Een neventak of een omschakeling naar een ander product of dienst kan een groot aantal bedrijven een extra economische basis bieden. Deze 'platteland vernieuwing' is van belang voor de hele samenleving. Een vitaal platteland is leefbaar, er is economische bedrijvigheid en het levert werkgelegenheid. Voor de burger biedt een aantrekkelijk platteland mogelijkheden voor recreatie en toerisme en het landschap en de natuur varen er eveneens wel bij.

De functie van gebiedsmakelaar wordt vervuld door José van Miltenburg. Zij heeft mede het project 'Kansen voor Platteland vernieuwing' uitgevoerd en is doordoor bekend met het gebied. Zij is te bereiken, doorgaans op maandag, dinsdag en vrijdag, op telefoonnummer 0348-500065.

Een van haar eerste activiteiten is het helpen oprichten van een vereniging voor platteland vernieuwing, naar het model van agrarische natuurverenigingen die elders in het land succesvol zijn. Ook gaat zij een werkgroep begeleiden die het agrotourisme een verdere impuls wil geven. De gebiedsmakelaar wordt vanuit Voorne-Putten gevoed en aangestuurd door een projectgroep platteland vernieuwing, waarin diverse agrarische ondernemers zitting hebben en door een stuurgroep.

Weekblad Delta 9/7/03

Gebiedsmakelaar plattellandsvernieuwing

HELLEVOETSLUIS/REGIO - Een speciale 'gebiedsmakelaar' gaat de boeren en tuinders op Voorne-Putten die actief willen zijn met plattellandsvernieuwing met raad en daad bijstaan en gaat op zoek naar nieuwe markten en financieringsmogelijkheden.

Afgelopen jaar is in het project 'Kansen voor Plattellandsvernieuwing' enige animo gewekt bij de agrarische ondernemers voor plattellandsvernieuwing. Wat miste was echter een solide ondersteuningsstructuur en een goede afstemming tussen vraag en aanbod. Deze leemte wordt nu opgevuld door de tijdelijke aanstelling van een gebiedsmakelaar. De gebiedsmakelaar wordt voorlopig voor de periode van één jaar gefinancierd door de Provincie Zuid-Holland, met steun van de WLTO en de Rabobanken. Deze persoon fungeert als trekker van vernieuwings- en verbredingsactiviteiten. Te denken valt daarbij aan agrarisch beheer van natuur en landschap, agrotourisme, zorgboerderijen, biologische landbouw en streekproducten.

De functie van gebiedsmakelaar wordt vervuld door José van Miltenburg. Boeren die met plannen of ideeën rondlopen, maar niet weten hoe ze het aan moeten pakken, kunnen voortaan terecht bij de gebiedsmakelaar. Ook gaat zij de markt voor verbredingsactiviteiten verkennen, vraag en aanbod beter bij elkaar proberen te brengen en op zoek naar nieuwe geldbronnen. Een van haar eerste activiteiten is het helpen oprichten van een vereniging voor plattellandsvernieuwing, naar het model van agrarische natuurverenigingen die elders in het land succesvol zijn. Ook gaat zij een werkgroep begeleiden die het agrotourisme een verdere impuls wil geven.

Info: (0348) 500065, bereikbaar op maandag, dinsdag en vrijdag.

Gebiedsmakelaar voor boeren en tuinders op Voorne-Putten

Een speciale gebiedsmakelaar zal boeren en tuinders op Voorne-Putten terzijde staan als zij actief op zoek willen naar nieuwe markten en inkomstenbronnen. Het afgelopen jaar wekte het project 'Kansen voor Plattellandsvernieuwing' al interesse bij de boeren op het eiland. De aspirant plattellandsvernieuwers misten echter nog de ondersteuning en een goede afstemming van vraag en aanbod.

Deze leemte wordt nu opgevuld met de aanstelling van een tijdelijke gebiedsmakelaar, met financiële steun van Rabobank, provincie Zuid-Holland en de WLTO. Boeren en tuinders die met plannen rondlopen, maar niet weten hoe ze het precies moeten aanpakken, kunnen bij deze functionaris terecht.

De functie wordt vervuld door José van Miltenburg. Ze is telefonisch bereikbaar op maandag, dinsdag en vrijdag op het telefoonnummer (0348) 500065.

Westweek/WLTO, 03/07/03

Copyright ©2003 AgriHolland

'Plattelandsvernieuwing niet alleen voor boeren'

door Ank Herstel

VIERPOLDERS - In de sfeervolle orangerie van galerie de Vuijle Vaetdoek werd afgelopen donderdag de nieuwste vereniging van Voorne-Putten gepresenteerd, 'Natuurlijk Voorne-Putten'. Deze vereniging voor plattelandsvernieuwing stelt zich ten doel het karakteristieke agrarische cultuurlandschap van Voorne-Putten te behouden en te versterken. Om dit te bereiken dienen allerlei initiatieven te worden ontplooid waarbij Natuurlijk Voorne-Putten een voorttrekkersrol zal gaan spelen.

Het splinternieuwe bestuur, mensen die zich al langer bezighouden met agrotourisme, agrarisch natuurbeheer en andere vormen van vernieuwing was vorige week woensdag tijdens de oprichtingsvergadering benoemd. Onder voorzitterschap van Anda Verweij zullen Gery Roest, Wim Geilvoet, Jacob Noordermeer, Fred Lorscheid, Leen van Marion en Baukje Bruinsma er alles aan doen om de doelstellingen van de kersverse vereniging na te leven. Immers, zij hebben er allen belang bij om de landelijkheid van het gebied zoveel mogelijk te behouden.

De oprichting van Natuurlijk Voorne-Putten is tot stand gekomen in samenwerking met Natuurlijk Platteland West en WLTO (Westelijke Land en Tuinbouw Organisatie). Tijdens de presentatie die voorafging aan de officiële onthulling van het logo - een taak die Zuid-Holland gedeputeerde

Onder voorzitterschap van Anda Verweij zullen Gery Roest, Wim Geilvoet, Jacob Noordermeer, Fred Lorscheid, Leen van Marion en Baukje Bruinsma gaan 'Natuurlijk Voorne' haar best doen om de landelijke schoonheid van het eiland te behouden.

Leen van der Sar voor zijn rekening nam - werd aan de genodigden uitgelegd waar Natuurlijk Voorne-Putten zoal voor staat. Om te beginnen is de vereniging er niet alleen voor boeren. Burgers en buitenlui zijn eveneens van harte welkom, mits ze de doelstellingen onderschrijven.

Iedereen die een inkomen verdient op het platteland, actief is in de 'groene ruimte' en ook nog eens weet hoe belangrijk rust en ruimte zijn, kan zich aanmelden als lid. Voor minimaal 25 euro per jaar is men verzekerd van het lidmaatschap van Natuurlijk Voorne-Putten. Tijdens de oprichtingsvergadering meldden zich al 34 nieuwe leden aan dus dat gaat de goede kant op. Volgens Anda Verweij is één van de redenen om lid te zijn van Natuurlijk Voorne-Putten 'dat je van elkaar weet wat je doet'. Zij doelt hierbij op de onwetendheid van sommige mensen met betrekking tot het grote aanbod op het gebied van eco-toerisme. 'Van sommige adressen en bedrijven wist je niet eens het bestaan', zegt Verweij verontschuldigend.

Natuurlijk Voorne-Putten zorgde voor een uitstekende start door de uitgave van de 'Wegwijzer voor plattelandstoerisme op het groene eiland Voorne-Putten'. Deze kaart geeft een compleet beeld van de

vele vormen van eco-toerisme die het eiland te bieden heeft. Niet alleen zijn duidelijk en overzichtelijk de plaatsen op de kaart aangegeven waar 'het' gebeurt, op de achterzijde zijn de complete adresgegevens en openingstijden van de betreffende bedrijven en organisaties vermeld. De kaart die gratis wordt verspreid via talloze adressen is vorige maand in een oplage van 20.000 exemplaren gedrukt. Inmiddels moet de vereniging alweer over de volgende druk na gaan denken.

Boerderijwinkels, galerieën, musea, tuinen, molens, logiesadressen en zorgboerderijen, alles staat overzichtelijk vermeld op de kaart. Nadat het logo, ontworpen door streekgenoot Bep Hofland, door Van der Sar was onthuld maakte het gezelschap per bus een toer over het eiland langs een paar bedrijven. Onderweg werd af en toe gestopt om Paula van Beek-Saarloos, secretaresse van WLTO-afdeling Voorne-Putten en zelf eigenares van een boerenbedrijf, gelegenheid te geven om bij de verschillende bedrijven en landschappen toelichting te geven.

De genodigden van buiten dit gebied verbaasden zich meermaals over de schoonheid van het eiland. Op de wijngaard van Fred Lorscheid, De Vier Ambachten, werd

een stop gemaakt om een glaasje wijn te proeven vanuit de proeftuin van Fred. De wijnbouwer heeft inmiddels een goede reputatie opgebouwd, niet alleen met zijn wijn maar ook met zijn enorme kennis en vakmanschap die hij met liefde uitdraagt aan collega-wijnboeren. Na afloop van de toer werd genoten van een 'high tea' à la Voorne-Putten.

Het is ongelooflijk om te zien en te proeven wat een enorme variëteit aan streekgerechten er op Voorne-Putten te vinden is. De pompoenen van kwekerij Roest uit Vierpolders zijn goed voor een overheerlijke pompoenen-cake. Pompoenzadjes smaken geroosterd trouwens ook erg lekker over de sla. Uiteraard waren de bakproducten zoals de cake gemaakt met meel dat door Molen 't Vliegende Hert in Brielle werd gemalen. De room en melkproducten waren eveneens afkomstig van het eiland.

Eén van de initiatieven van Natuurlijk Voorne-Putten is het stimuleren van de verkoop van geschenkpakketten met daarin uitsluitend producten uit de streek. Dat belooft veel goeds voor de toekomstige ontvangers van relatiegeschenken. Wie lid wil worden van Natuurlijk Voorne-Putten kan terecht bij Anda Verweij, telefoon 0181-414853.

**KLEUR-
KOPIEËN
NODIG?**

Repro Voorne

Industrieterrein Pinnepot

Langeweg 15c

Oostvoorne

Tel. 0181-480610

www.reprovoorne.nl

Maarstad 7/7/04.

Ondernemerschap op het platteland

VIERPOLDERS/REGIO - Een groep ondernemers uit deze regio heeft zich verenigd in een vereniging voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten. Boeren en burgers die vernieuwend ondernemerschap op het platteland een warm hart toedragen, kunnen zich sinds de oprichtingsbijeenkomst van vrijdag als lid aanmelden bij 'Natuurlijk Voorne-Putten!!'.

Zuid-Hollands gedeputeerde Leen van der Sar maakte tijdens de officiële presentatie in Galerie & Orangerie De Vuilje Vaedoeck te Vierpolders de naam en het logo van de vereniging bekend.

Plattelandsvernieuwing staat momenteel in het middelpunt van de belangstelling. Agrariërs zijn steeds meer op zoek naar aanvullende bronnen van inkomsten en willen zich daarbij inzetten voor het behoud van een aantrekkelijk platteland.

Op Voorne-Putten blijkt er vooral belangstelling te bestaan

Na de presentatie van 'Natuurlijk Voorne-Putten!!' ontving gedeputeerde Van der Sar een mandje met natuurlijke producten van Voorne-Putten. (Foto: Peter de Jong)

voor agrarisch natuurbeheer en agrotourisme. Een aantal van deze belangstellenden heeft zich nu verenigd in 'Natuurlijk Voorne-Putten!!'.

De oprichting van de Vereniging voor Plattelandsver-

nieuwing is één van de uitkomsten van twee projecten die de WLTO-afdeling uitvoert in samenwerking met Natuurlijk Platteland West.

De projecten, gefinancierd

door de Provincie Zuid-Holland, de WLTO en de Rabobank, hebben als doel ondersteunen van activiteiten op het gebied van plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten.

Deze week

onder meer de volgende onderwerpen

Natuurlijk Voorne-Putten!!

VIERPOLDERS/REGIO - Een groep ondernemers uit deze regio heeft vrijdag in Vierpolders de vereniging voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten gepresenteerd. Boeren en burgers die vernieuwend ondernemerschap op het platteland een warm hart toedragen, kunnen zich als lid aanmelden. Er is op Voorne-Putten vooral belangstelling voor agrarisch natuurbeheer en agrotourisme.

Gedeputeerde Leen van der Sar maakte de naam en het logo bekend van 'Natuurlijk Voorne-Putten!!', de vereniging voor plattelandsvernieuwing Voorne-Putten. (Foto: Peter de Jong)

WAS SOWISO EN KAMALINGA... vrouw en dochter ben ik naar Disneyland |

Vereniging helpt boeren met nevenactiviteiten

Een Vereniging of Plattelandsvernieuwing zal ariërs op Voorne-Putten begeleiden in het opzetten van nevenactiviteiten, vooral in natuurbeheer en toerisme. Deze vereniging, die 30 juni wordt opgericht, neemt de taken van de gebiedsmakelaar over.

Gebiedsmakelaar heeft geen mist," concludeert José van Miltenburg, die een jaar lang deze functie heeft bekleed. „Het was delijk project dat voor een financieerd was, maar we er verder geen subsidie voor. De naam was ook wat anders. Het laatste dat de ge-

biëdsmaakelaar deed, was het verhandelen van kavels, maar ze keek naar nieuwe mogelijkheden in de landbouw en veeteelt, zocht naar subsidiemogelijkheden en gaf voorlichting," voegt ze toe. Volgende maand kunnen de agrariërs dus met hun vragen over subsidies voor natuurbeheer of het opzetten van een camping terecht bij de vereniging. Net als de gebiedsmakelaar is de vereniging een initiatief van het provinciebestuur, de boerenbelangenorganisatie WLTO en de Rabobank. „Het zou mooi zijn als binnen de vereniging een professionele kracht komt te werken, maar zolang de financieringsmogelijkhe-

den ontbreken is het dus een vrijwilligersorganisatie."

Randen

De behoefte aan een Vereniging voor Plattelandsvernieuwing is er zeker, stelt José van Miltenburg. Zij baseert zich daarbij op het rapport 'Kansen voor Plattelandsvernieuwing' dat een aantal jaren geleden is uitgebracht. „Om op Voorne-Putten als landbouwer of veehouder te bestaan, moeten de boeren grootschaliger gaan werken of neveninkomsten zoeken. Allebei kan ook trouwens, want waarom geen natuurbeheer aan de randen van de akkers. Die randen brengen bij de verbouw van

gewassen immers toch al niet zoveel op," vertelt ze.

„Volgens het rapport weten boeren niet hoe ze het opzetten van nieuwe activiteiten moeten aanpakken en wat de subsidiemogelijkheden zijn. Voor het opstarten van dergelijke nevenactiviteiten hebben ze dus een ondersteuning nodig en dat zal deze vereniging bieden."

Subsidie

Behalve begeleiding en informatie kan de Vereniging als rechtspersoon optreden voor subsidieaanvragen. „Soms heeft het voordeel subsidies collectief aan te vragen," legt Van Miltenburg uit.

Ook is inmiddels, onder auspiciën van de vereniging, een agrotouristische landkaart van Voorne-Putten verschenen. Op deze kaart presenteren 32 ondernemers zich met hun activiteiten.

Van Miltenburg hoopt dat de Vereniging voor Plattelandsvernieuwing na de oprichtingsvergadering dertig leden zal tellen. „Het is lastig te zeggen hoeveel mensen zich zullen aanmelden. Er zijn wat informatiebijeenkomsten geweest en die zijn redelijk bezocht. De WLTO heeft op het eiland driehonderd leden en als daarvan tien procent meteen lid wordt, ben ik wel tevreden."

Rotterdams Dagblad.

009jt 25/6/2004

■ **VOORNE-PUTTEN** Donderdag wordt in Vierpolders een vereniging voor plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten opgericht. De vereniging komt voort uit een project van de WLTO-afdeling op het Zuid-Hollandse eiland en Natuurlijk Platteland West. Voorlopig richt zij zich op agrarisch natuurbeheer en agrotourisme, omdat daar bij de boeren en tuinders de meeste belangstelling voor bestaat. Ook burgers kunnen lid worden. De vereniging maakt donderdag haar naam bekend.

Steun voor tweede bedrijfstak Voorne-Putten

Agrariërs op Voorne-Putten hebben in de Vereniging Plattelandsvernieuwing een extra steunpilaar voor een tweede bedrijfstak. De Zuid-Hollandse gedeputeerde Leen van der Sar heeft vorige week met de onthulling van de naam en het logo de vereniging officieel in het leven geroepen. Boeren en burgers die vernieuwend ondernemerschap op het platteland waarderen, kunnen lid worden van de vereniging. Op Voorne-Putten is vooral belangstelling voor agrarisch natuurbeheer en agrotourisme. Het eerste initiatief van de vereniging is een toeristische kaart met bedrijven waarvoor recreanten en toeristen iets valt te beleven, bijvoorbeeld een camping, maar ook een rozentuin doet mee. De kaart ligt bij VVV's en horecabedrijven. De oprichting van de Vereniging voor Plattelandsvernieuwing is een van de uitkomsten van twee projecten die de WLTO-afdeling uitvoert in samenwerking met Natuurlijk Platteland West. De projecten worden gefinancierd door de provincie, de WLTO en de Rabobank.

9 juli 2004 – OOGST regionaal

Platteland nr 2 - 2004

Natuurlijk Voorne-Putten!!

Agrarische ondernemers en aanbieders van plattelandstoeristische activiteiten op het Zuid-Hollandse eiland Voorne-Putten hebben de vereniging Natuurlijk Voorne-Putten!! opgericht. Het doel is het karakteristieke agrarische cultuurlandschap van Voorne-Putten te behouden en te versterken. Zo wil men o.a. agrotouristische activiteiten aanbieden en boeren natuur bevorderen. Een toeristische kaart met de agrotouristische bedrijven en kleinschalige toeristische activiteiten op het eiland is o.a. te verkrijgen bij VVV's en hotels op het eiland. Informatie: José van Miltenburg, (0348) 50 00 65.

Oprichting Vereniging voor Plattelands vernieuwing op Voorne-Putten

Bernisse- Plattelandsvernieuwing staat momenteel in het middelpunt van de belangstelling.

Agrariërs zijn steeds meer op zoek naar aanvullende bronnen van inkomsten en willen zich hierbij inzetten voor het onderhoud van een aantrekkelijk platteland. Op Voorne-Putten blijkt er vooral belangstelling voor agrarisch natuurbeheer en agrotourisme. Een aantal van deze belangstellenden hebben zich georganiseerd in een Vereniging voor Plattelandsvernieuwing.

Vanaf heden kunnen zowel boeren als burgers, die vernieuwend ondernemerschap op het platteland een warm hart toedragen, zich aanmelden als lid.

Het ligt in de bedoeling de Vereniging via een officiële presentatie op 1 juli het levenslicht te laten aanschouwen. Zuid-Hollandse gedeputeerde Leen van der Sar zal dan de officiële start van de nieuwe vereniging inhouden met de bekendmaking van de naam en de onthulling van het logo.

De bijeenkomst op donderdag 1 juli is van 9.30-13.00 uur in Galerij & Orangerij 'De Vuijle Vaetdoek' aan de Rijksstraatweg 30 in Vierpolders.

23/06/2004
Bernisse ierland, West-Platteland

Vereniging voor Plattelands- vernieuwing opgericht

Natuurlijk Voorne-Putten is een nieuwe vereniging voor boeren én burgers. Gedeputeerde L. van der Sar van de Provincie Zuid-Holland nam in juli 2002 een eerste rapport in ontvangst, 'Kansen voor Plattelandsvernieuwing op Voorne-Putten'. Vorige week donderdag onthulde hij het officiële logo van de opgerichte vereniging in Galerie De Vuijle Vaetdoek. Van der Sar: 'Lang geduurd? Ik ben eerder geneigd te zeggen, als iets langzaam groeit, dan groeit het goed.' Hij sprak de hoop uit dat de vereniging en de Provincie elkaar zullen blijven ontmoeten en niet alleen samen de successen bekijken maar ook elkaar misschien af en toe de drempel over drukken. Het bestuur werd voorgesteld en Fred Lorscheijd, vice-voorzitter en tevens wijngaardenier in Biert/Simonshaven presenteerde de plannen van de vereniging.

Voorne-Putten is voor iedereen

De doelstelling van de vereniging is het op gang brengen en ondersteunen van ontwikkelingen en initiatieven die het platteland van Voorne-Putten versterken met behoud van het karakteristieke agrarische cultuurlandschap. Lorscheijd: 'Er is hier op het eiland niet alleen een prachtige haven, maar ook prachtige natuur. De agrarische ondernemer staat steeds meer onder druk door bouw van woningen, wegen en bedrijventerreinen en ook de toename van wet- en regelgeving maakt de bedrijfsvoering er niet makkelijker op.' Er wordt benadrukt dat de vereniging openstaat voor iedereen die inziet dat natuur en ruimte niet zonder boeren in stand gehouden kan worden. Kortom, Voorne-Putten is voor iedereen.

Verbrede landbouw

Agrarisch natuurbeheer staat boven aan het lijstje van de vereniging. Samenwerking met WLTO-LTO, Provincie Zuid-Holland, gemeentes, Stadsregio Rotterdam, Waterschap en natuurverenigingen is hierbij nodig. Bij agrarisch natuurbeheer wordt gekeken naar slootkantbeheer,

het uitstellen van maaidata om te voorkomen dat vogelnesten kapot gemaakt worden, het in stand houden van een bloeiende akkerrand zodat er weer voldoende voedsel is voor de vogels, etc. Agrotourisme en recreatie is ook een van de actiepunten. Ontwikkeling en ondersteuning van agrarische bezienswaardigheden, arrangementen voor bezoekers en groepen en het uitgeven van brochures, informatieborden langs de weg, het uitzetten van fiets- en wandelroutes moeten leiden tot een verbetering van het plattelandstoerisme. Voor dit punt is weer de samenwerking met Recreatieschap, VVV, TOP Voorne, Hotels op Voorne-Putten van belang. Een kaart is inmiddels al gemaakt en is verkrijgbaar bij o.a. de VVV. Het is een plattegrond van Voorne-Putten met daarop aangegeven diverse plattelandstoeristische activiteiten op het eiland. Aan de achterzijde staan de activiteiten extra toegelicht. Verdere punten op de actielijst van de vereniging zijn de ontwikkeling van meer streekproducten, tevens in de vorm van relatiegeschenken, aandacht voor zorglandbouw, waterberging en bevordering van het groen rondom de stad. Deze verbreding van de landbouw is nodig om de doelstelling te halen.

Lid worden?

Na afloop van de presentatie gingen de genodigden een aantal bedrijven bezoeken die aan plattelandsvernieuwing doen, waarna de dag werd afgesloten met een high tea met streekproducten. Bent u boer, tuinder of burger met interesse in het behoud van het karakteristieke agrarische cultuurlandschap van Voorne-Putten? Dan kunt u lid worden van de vereniging. De contributie is 25 euro per jaar. Als lid wordt u op de hoogte gehouden van de activiteiten via een nieuwsbrief. Leden kunnen deelnemen aan projecten, meepraten in werkgroep en meedoen aan activiteiten die de vereniging organiseert. Voor meer informatie Anda Verweij, tel. 414853.

Bijlage 7. Krantenknipsels agrotouristische kaart

Dertig keer toeristisch de boer op ^{Rotterdams dagblad}

Door Frank Schouten

Proeven van de streek, bed& breakfast bij de boer, rondwalen door prachtige tuinen, het lijken typische vakantieactiviteiten voor op het Engelse platteland. Maar het kan ook op dat groene eiland onder de drukste haven ter wereld: Voorne-Putten. Alle VVV's op het eiland hebben inmiddels een kaartje in het rek met daarop zo'n dertig toeristische plattelandsactiviteiten op het eiland. De kaart geeft een overzicht van verkoopadressen van verse agrarische producten, overnachtingsmogelijkheden bij de boer, rondleidingen en uitstapjes.

Het recreatieschap, de WLTO en de provincie Zuid-Holland hebben met de nieuwe Vereniging van Plattelandsvernieuwing de handen ineen geslagen om mensen die het massatoerisme en de drukte van de grote stad zat zijn, naar de 'base van rust' van Voorne-Putten te lokken. Nodig ook, want om op Voorne-Putten als landbouwer of veehouder te be-

staan, moeten boeren grootschaliger werken of neveninkomsten zoeken, meldt het WLTO-rapport 'Kansen voor Plattelandsvernieuwing'.

Zo'n twee dozijn landbouwers heeft die hoodschap inmiddels begrepen en bieden op hun boerderij ruimte aan voor kampeerders, richten een deel van hun woonhuis in als bed & breakfast-gelegenheid, openen een winkeltje met agrarische producten of nodigen geïnteresseerden uit een kijkje te komen nemen bij hun activiteiten.

Op een overzichtelijk kaartje van het eiland worden tweëndertig activiteiten omschreven als het bezoek aan boerderijwinkels, molens, tuinen en bloemen- en fruitteeltbedrijven. Daarnaast wijst het kaartje de toerist de weg naar vier kleine campings waar ze bij de boer op het land kunnen overnachten. Ook worden uitstapjes door de natuur van Voorne-Putten omschreven. Daarmee is het kaartje uiteraard incompleet, want wandelingen van de verschillende natuurorganisaties die wekelijks plaatsvinden, staan er

niet op, evenmin als andere activiteiten van ondernemers die zich richten op dagrecreatie.

Wel vermeldt het kaartje waar er bijvoorbeeld ligfietsen kunnen worden gehuurd. Strikt genomen zou je je kunnen afvragen wat ligfietsen met plattelandstoerisme te maken hebben, maar daar is met wat fantasie wel een link te leggen. Moelijker gaat dat bij de vermelding van een hippisch centrum, of een workshop voor het maken van huisdecoraties. Dat is dan ook een van de weinige punten die vraagtekens oproept bij de samenstelling van dit kaartje van de plattelandstoeristiek van Voorne-Putten.

Desondanks biedt de plattegrond een goed overzicht van het beginnende agrotourisme op het eiland en zou daarom bij de VVV's samen met een overzicht van de andere activiteiten die Voorne-Putten te bieden heeft aan de toerist moeten worden aangeboden. Die heeft dan de keus tussen het ontluikende plattelandstoerisme en de reeds bestaande recreatiemogelijkheden op het groen en waterrijk Voorne-Putten.

Kaart plattelandstoerisme Voorne-Putten uitgebracht

Westf. courant
16/6/04

Boeren en tuinders op Voorne-Putten die actief zijn op het gebied van recreatie en toerisme, hebben een fraaie toeristische kaart uitgebracht vol tips en ideeën voor een dagje uit of een verblijf op het platteland van Voorne-Putten.

Boeren, tuinders en andere aanbieders van kleinschalige plattelandstoeristische activiteiten op Voorne-Putten hebben een bijzondere toeristische kaart uitgebracht. Op de kaart zijn 32 bedrijven aangegeven die een activiteit aanbieden in het kleinschalige plattelandstoerisme. Boerderijcampings, Bed & Breakfast op de boerderij, huisverkoop van verse aardbeien, pompoenen, pioenrozen, wijn, biologische groenten, fruit en zuivelproducten - het zijn allemaal voorbeelden die op de kaart voorkomen. Daarnaast staan er diverse locaties op de kaart die een bezoekje waard zijn, zoals de Museumboerderij, twee molens, diverse tuinen, ruïne Ravesteijn en galerie De Vuijle Vaetdoek.

De kaart biedt een zeer gevarieerd beeld van toeristische mogelijkheden op het platteland. Met name de recreant of de toerist die op zoek is naar rust en ruimte of die een dagje weg wilt van de drukte van de stad of

het strand, kan met deze kaart ideeën opdoen.

De bewuste consument die op zoek is naar verse of biologische producten kan de weg vinden naar de diverse boerderijwinkels. De plattegrond van het eiland heeft een schaal van 1 : 50.000 en is daarmee prima geschikt is voor gebruik tijdens fietstochten of wandelingen. Aan de binnenkant van de kaart staat van iedere deelnemer een korte omschrijving van het aanbod, de openingstijden en de bereikbaarheid. De kaart is een welkome aanvulling op het reeds aanwezige toeristische aanbod op Voorne-Putten.

De kaart is onder meer te verkrijgen bij de VVV-kantoren, bij diverse hotels en bij de deelnemende bedrijven.

De toeristische kaart is gemaakt als activiteit in het project agrotourisme en plattelandvernieuwing dat de WLTO-afdeling Voorne-Putten uitvoert in samenwerking met Natuurlijk Platteland West. Het project is gefinancierd door de Provincie Zuid-Holland en de WLTO. Daarnaast hebben enkele sponsors bijgedragen aan de totstandkoming van deze kaart.

Platteland nr 3 - 2004

Natuurlijk Voorne-Putten

Het Zuid-Hollandse eiland Voorne-Putten heeft verrassend veel historische stadjes en dorpen. Maar het is vooral een agrarisch eiland dat stukje bij beetje gewonnen is op de zee. Tussen de dijken is landbouw tot ontwikkeling gekomen en de vele boerenbedrijven nodigen u graag uit eens een kijkje te nemen. Zij hebben een kaart uitgegeven waarop 32 bedrijven staan die een kleinschalige toeristische activiteit aanbieden. De kaart is gratis op te halen bij de VVV's op het eiland, bij verschillende hotels

en restaurant en natuurlijk bij de deelnemende bedrijven.

foto: Laurence Delderfield

Kaart plattelands- toerisme uit

REGIO - Boeren en tuinders op Voorne-Putten, actief op het gebied van recreatie en toerisme, hebben onlangs een fraaie toeristische kaart uitgebracht vol tips en ideeën voor een dagje uit of een verblijf op het platteland van Voorne-Putten.

Op de kaart zijn 32 bedrijven aangegeven die een activiteit aanbieden in het kleinschalige plattelandstoerisme. Boerderijcampings, Bed & Breakfast op de boerderij, huisverkoop van verse aardbeien, pompoenen, plookrozen, wijn, biologische groenten, fruit en zuivelproducten. Het zijn allemaal voorbeelden die op de kaart voorkomen. Daarnaast staan er diverse locaties op die een bezoekje waard zijn, zoals de Museumboerderij, twee molens, diverse tuinen, ruïne Ravesteijn en galerie De Vuijle Vaetdoek.

De kaart biedt een zeer gevarieerd beeld van toeristische mogelijkheden op het platteland. Met name de recreant of de toerist die op zoek is naar rust en ruimte of die een dagje weg wil van de drukte van de stad of het strand kan met deze kaart ideeën opdoen. De bewuste consument, zoekende naar verse of biologische producten, vindt zo zijn weg naar de diverse

boerderijwinkels.

De plattegrond van het eiland heeft een schaal van 1:50.000 en is daarmee prima geschikt voor gebruik tijdens fietstochten of wandelingen. Aan de binnenkant van de kaart staat van iedere deelnemer een korte omschrijving van het aanbod, de openingstijden en de bereikbaarheid. De kaart is een welkome aanvulling op het reeds aanwezige toeristische aanbod op Voorne-Putten en is onder meer verkrijgbaar bij de VVV-kantoren, diverse hotels en de deelnemende bedrijven.

De toeristische kaart is gemaakt als activiteit in het project agrotourisme en plattelandsvernieuwing dat de WLTO-afdeling Voorne-Putten uitvoert in samenwerking met Natuurlijk Platteland West. Het project is gefinancierd door de Provincie Zuid-Holland en de WLTO. Daarnaast hebben enkele sponsors bijgedragen aan de totstandkoming.

23/6/2006
Delta Content
Voorpagina

Voorne verborgen groen Eiland als oase van rust

door Monique Peereboom Voller

REGIO - Deze zomer nog met een ligfiets door de poeder toeren? Met eigen ogen bekijken hoe het boerenleven er in Rockanje uitzag tussen 1880 en 1940? Dolen in de Dwaaltuin, bijkomen met een afternoon-tea in de orangerie van De Vuijle Vaetdoek of en wijngaardenierslunch proeven op Domein De Vier Ambachten? Het is allemaal mogelijk op Voorne-Putten. Waar anders?

Terwijl museum In den Halven Maen alles op het gebied van kruidenierswaren toont, is het in Hippisch Centrum Simonshaven juist weer mogelijk door het rulle zand te draven. „Je zou het zo op het eerste gezicht niet zeggen, maar achter de grootste haven ter wereld ligt een groen eiland verborgen als een oase van rust”, aldus José van Miltenburg van de projectgroep Plattelandsvernieuwing. „Voorne-Putten kent veel natuur, zoals het Voornes Duin, het Quakjeswater en de Beninger Slikken. Maar ze biedt ook Noordzeestraand, zilve-

ren duinen en veel historische vestingsteden en vissersdorpjes.”

„Veel mensen weten niet hoe schitterend dit eiland eigenlijk is. Niet zo min als dat ze weten hoeveel kleinschalige plattelandstoeristische mogelijkheden hier zijn. Daarom hebben de boeren en tuinders op Voorne-Putten gezamenlijk een toeristische kaart uitgebracht vol met tips en ideeën voor een dagje uit of een verblijf op het platteland hier. Alle verkoopadressen van verse agrarische producten, overnachtingsmogelijkheden bij de boer en vele andere kleinschalige projecten zijn overzichtelijk in kaart gebracht. Wij denken dat we hiermee zeer zeker een aanvulling kunnen zijn op het reguliere toeristische aanbod. We willen dagjesmensen aantrekken, maar ook voor de eilandbewoners is de kaart volgens ons interessant.”

De plattegrond van het eiland heeft een schaal van één op 50.000 en is daarmee prima geschikt voor gebruik tijdens fietstochten en wandelingen. José: „We hebben er voor gekozen om op de kaart niet de fietsroutes aan te geven, maar juist uit te gaan van de 32 deelnemers. Deze zijn aangegeven met een rood driehoekje met daarin een nummertje. Heel makkelijk. Op de

achterkant staat kort wat het aanbod van de desbetreffende deelnemer is. De kaart is trouwens gratis verkrijgbaar bij de VVV-kantoren, diverse hotels en bij de deelnemende bedrijven.”

Of je gewoon overal naartoe kunt op de bonnefooi? „Bij veel bedrijven kun je inderdaad zo terecht, maar er zijn uitzonderingen. Sommige bedrijven hebben lever in één keer een hele groep bezoekers, dan dat toeristen de hele dag door binnendruppelen. Dat is ogisch, want hun andere werkzaamheden gaan ook door. De openingstijden staan op de kaart, maar die kunnen wijzigen. Aangezien een telefoontje natuurlijk zo gedaan is, raad ik iedereen altijd aan van evoren even te bellen. De telefoonnummers staan netjes bij de deelnemers vermeld. Het is een kleine moeite en het voorkomt een hoop teleurstellingen.”

Genieten van boerenkwas en struinen in een van de tuinen liggen nu nog meer binnen handbereik. Doen, want vooral deze maanden is het platteland zen en al schoonheid. Tussen Spijksnisse en Rockanje kun je relaxen zonder franje. En van Brielle tot van Helvoetsluis, Voorne-Putten heeft het in huis.

Measpost 30/06/2004

VOORNE-PUTTEN - De recent verschenen Groene Kaart van de Vereniging voor plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten, uitgegeven in samenwerking met de WLTO-afdeling Voorne-Putten, deed de redactie dit weekend verleiden de boer op te gaan. Zouden we de fiets of de auto pakken? Het werd vanwege de flinke wind en de voorspelde buien toch maar de auto. Het wil nog maar niet echt zomeren. En we willen immers zoveel mogelijk te weet komen over kamperen en logeren bij de boer, verkoop en proeven van streekproducten, excursies, rondleidingen en workshops, musea en galeries, molens, tuinen, een paardenpension en ligfietsen. Maar dat bleek een schier onmogelijke opgave.

Het aanbod is zo groot, dat er een keus moest worden gemaakt. Dat zal zeker ook gelden voor de eilanders en toeristen die deze zomer met behulp van de Groene Kaart de boer op gaan. Voorzitter Anda Verweij van de vereniging vertelt in haar Galerie & Orangerie De Vuijle Vaetdoek aan de Rijksweg in Vierpolders, nadat ze een kopje koffie met heerlijk gegaurende zelfgebakken appeltaart heeft geserveerd, vol enthousiasme en met kennis van zaken over de deelnemers die zich verenigd hebben met als doel het karakteristieke agrarische cultuurlandschap van Voorne-Putten te behouden en te versterken. "We willen dat bereiken door het bieden van kleinschalige toeristische activiteiten en het bevorderen van boerennatuur", vertelt ze. Mevrouw Verweij geeft aan hoe belangrijk het is dat nog veel meer mensen dit groene eiland, tot veler verrassing verborgen achter de grootste haven ter wereld, leren kennen. Dat biedt naast een stuk unieke natuur als Voorne's Duin, het Quackjeswater en de Beninger Slikken ook een open en weids landschap dat in de loop van de eeuwen ontgonnen, ontwikkeld en beheerd is door boeren. "We beogen niet alleen dat mensen kennis maken met al datgene wat de deelnemers te bieden hebben, we hopen tevens dat ze oog krijgen voor de plattelandsvernieuwing die hier aanvankelijk traag doch nu gelukkig goed op gang gekomen is", vult voorzitter Verweij aan en dan spreekt ze in termen van enerzijds tegenwicht ten opzichte van de grote multinationals in het Europees Boekengebied en anderzijds ook een sterk aanvullend pakket dat geboden kan worden. Zelf begreep Anda Verweij al een aantal jaren geleden welke kant het op moest. Bij haar galerie met wisselende exposities van hedendaagse kunst uit de streek - momenteel fraaie aquarellen van koeien en bloemen van Elizabeth Mol, olieverfschilderijen van vruchten in de stijl van de Gouden Eeuw en het licht in het landschap van Aad Schram - opende ze enkele jaren geleden ook een orangerie waar iedereen zo kan aanwippen voor koffie of thee met wat lekkers uit de eigen oven erbij en waar voor gezelschappen afternoon tea's, partybuffetten en barbecues georganiseerd kunnen worden. Vanuit Anda's galerie is een wandelpad uitgezet van 6, 7 of 13 kilometer langs de Gootepolders en de vesting van Brielle. Bezoekers die vanuit de Vuijle Vaetdoek de streek willen verkennen, kunnen binnenkort zelfs een knapzak meekijgen met heerlijke streekproducten. "Die is momenteel nog in ontwikkeling, maar komt eraan", verzekert ze, als we er haar naar vragen. In de knapzak zullen producten komen die seizoensgebonden zijn. "Heel belangrijk", aldus Verweij. "We vinden het ook belangrijk dat mensen weer de seizoenen ervaren." Er zijn al wel reeds manden beschikbaar met

Er is duidelijk over de opzet van De Doornhof nagedacht. De bezoeker ervaart hier

streekgebonden producten die als relatiegeschenk kunnen dienen. Anda Verweij heeft ons goed duidelijk gemaakt wat het agrotourisme, de andere pijler naast de plattelandsvernieuwing, inhoudt.

Keuze

Er moet nu een keuze worden gemaakt. Wat een geweldig uitgebreid aanbod biedt deze prima gedocumenteerde Groene Kaart. Het wordt ditmaal niet een bezoekje aan de minicampings Van der Burgh aan de Voet- of Kraagweg of Wilgenhoek aan de Walinweg eveneens in de Rockanjese Sint-Annapolder, camping Zonnehoeve van Leen Zeelenberg aan de Tussenweg in Oudenhorn en ook niet mini-camping Hoeve Arbeid Adelt van Arie en Arda Troost aan de Koekendorpseweg in Zuidland -dankzij de duidelijke kaart zijn alle adressen ook zonder cruise-controller zo gevonden en blijft een heftig woordenspel

in de auto achterwege - maar Bed & Breakfast Boerderij Landzicht van Seija Vrij aan de Eeweg 44. Een waar paradijs. Bij de prachtige boerderij met schitterende tuin kan er gelogeed worden in het vrijstaande zomerhuis. Het is heel smaakvol ingericht met rieten stoelen, leuke posters aan de wanden, mooie schemerlampen en voorzien van alle gemakken. Seija, een charmante gastvrouw, serveert er zelf het ontbijt. Overmachten kunnen we er vanavond niet, als we dat zouden willen. Seija zit namelijk net vol. Niet zo gek als men ziet hoe bijzonder logeren het hier is. Het idyllisch gelegen Landzicht is een akkerbouwbedrijf dat zich richt op de ontwikkeling van nieuwe aardappelrassen. Dat verklaart ook de mooie paarse bloemen die, op dit moment overal rondom te zien zijn. Gaan we vervolgens naar de Museumboerderij Oudenhorn van de familie Paul aan de Molendijk 88 of de Zuivelboerderij North Lake Farms van de familie Noordermeer aan de Molendijk 82, Bijenstal De Bijenstek aan de Oude Kadesedijk in Zuidland of wordt het toch de koren-

Bij het populaire pottenbakkersduc Ruid Bergkotte en Hennie Waalwijk is juist een nieuwe expositie van start gegaan met koelschilderijen van Anita Ammerlaan.

FOTO: JOHNS DE PATER

...gelijkertijd een stuk heden en verleden.

FOTO: JOHN DE PATER

molen De Arend in dezelfde plaats of de standerdmolen 't Vliegend Hert in Brielle? Nee, we gaan naar Kwekerij Roest aan de Achterdijk 23 in Vierpolders. Het is daar druk op deze zaterdagmiddag in het winkeltje van Gery Roest. Ook al een aardige vrouw die geestdriftig vertelt over deze vorm van plattelandsvernieuwing en agrotourisme. We zijn net te laat voor de lupinen en pioenrozen. Maar hortensia's verkoopt ze nog in de mooiste kleuren en er zijn ook stevige zonnebloemen. Binnenkort kan Gery in de tot galerie getransformeerde schuur naast de winkel zeker weer 80 verschillende pompoensoorten en kalebassen aanbieden. De groene, gele en witte die ze nu in haar winkeltje heeft liggen, groeien aan struikjes in een kas die de familie Roest in Rockanje huurt, vertelt ze. Nu is het aanbod nog bescheiden. Er zijn wat patissons, een vroege zomersoort voor aparte gerechten. Gery: "Deze heeft een wat courgette-achtige smaak. Later in het seizoen zijn er soorten met een meer uitgesproken smaak." Die gebruikt ze ook voor de heerlijke pompoensoepen die ze kookt en verkoopt. Maar ze heeft nog wel pompoencake, pompoenkoekjes en pompoenzaadjes die na even snel poffen als lekker knabbeltje bij de borrel kunnen dienen. Gery die al drie jaar meedraait in de werkgroep agrotourisme, is ervan overtuigd dat Voorne-Putten op dit terrein veel te bieden heeft. "We moeten er met zijn allen de schouders onder zetten", geeft ze nog als advies mee.

Tuinen

Tijd voor een bezoek aan een mooie tuin als De Bloemenhof aan de Zwartedijk of De Dwaaltuin van de familie Kloosterman aan de Middelweg in Rockanje of De Rozentuin van Arend en Anneke van der Kraan aan de Molendijk in Oostvoorne gunnen we ons vandaag niet. Bovendien hebben we die al eens bekeken en weten we dat ze zonder uitzondering schitterend zijn. Het wordt vandaag ook niet De Burshtuin van Renate Hendriks of De Slograchtuin van Manja van Reek, beide aan de Burgemeester Letteweg in Oostvoorne, want daarvoor moet behalve tijdens de vaste open dagen, toch ook even gere-

serveerd worden. Gaan we dan naar het Museum in den Halven Maen aan de Lodderlandsedijk in Tinte, wijngaard De Vier Ambachten in Biert/Simonshaven of wordt het de Boerderijwinkel Poldervaart aan de Rijksweg in Hellevoetsluis waar al dertig jaar huisverkoop plaatsvindt? Daar moet dus ervaring zitten. Maar we kiezen - het aanbod is buitengewoon groot - nu dan toch maar voor De Doornhof aan de Doornweg 4 in Rockanje. Het al vanaf 1981 biologisch werkende land- en tuinbouwbedrijf van Leen van Marion en Minke Bontekoe omvat ook nog een boerderijwinkel en een boerderijcamping. Leen en Minke telen samen met twee medewerkers en verschillende parttimers op anderhalve hectare tuin verschillende groenten en aardappelen in de vollegrond. Ook hebben ze een kleine boomgaard met (klein)fruit en zes hectare weiland. Hierop grazen 50 schapen en hun lammeren. Met ook nog 50 kippen is De Doornhof een moderne variant van het gemengde bedrijf zoals er tot circa 1965 zoveel in Stutfakker waren. Minke vertelt dat er bij het werk op de boerderij ook hulp geboden wordt door enkele patiënten van het Deltaziekenhuis. Er is duidelijk over de opzet van De Doornhof nagedacht. De bezoeker ervaart hier tegelijkertijd een stuk heden en verleden. Een bezoek aan De Doornhof zal velen aanspreken, daar zijn we na zaterdag heilig van overtuigd. Gelukkig dat we vandaag voor het vervoer geen ligfiets van Ligfietscentrum Brielle kozen, want er barst een bul los. Een bezoeker aan het openluchtmuseum De Duinhuisjes bewaren we dus ook maar voor een dag met wat mooier weer, alhoewel er juist binnen in de huisjes ook het nodige te zien valt. Voor een bezoek aan de ruïne Ravesteyn in Heenvliet maakten we geen afspraak en dat moet wel. Het aanbod op de Groene Kaart is met maar liefst 32 items groot genoeg voor een hele vakantie. Maar de tijd gaat op deze zaterdag ook dringen. We hebben overal te veel gepraat. Er is ook met zoveel enthousiasme verteld. We zijn nu al in Rockanje en houden het dus maar op tot slot een bezoek aan het immens populaire pottenbakkersduo De Zeewegpottenbakkers Ruud Bergkotte en Hennie Waalwijk. Daar is juist een nieuwe expositie van start gegaan van koeienschilderijen van Anita Ammerlaan. De koeien van deze boerendochter blijven tot eind augustus in de galerie aan de Zeeweg 11-13 en blijken in combinatie met het fraaie keramiek van Ruud en Hennie een eye-opener te zijn. Anita studeerde in 1999 af aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam. Ze legde zich al tijdens het tweede jaar op de academie toe op het thema koeien. De koe wordt door Anita niet als landschapsoffering geschilderd, maar als middelpunt. In haar werk treedt de jonge kunstenaar de koe als een oude bekende tegemoet. Bij alle vrouwelijkheid behouden de koeien van formaat toch hun raadselachtigheid. Hennie en Ruud poseren graag bij een van de koeien van Anita Ammerlaan. Ze werken graag samen met jonge kunstenaars. Hun galerie is elke zondag-, woensdag-, donderdag- en vrijdagmiddag van 13.00 tot 18.00 uur geopend. Op zaterdag zelfs van 10.00 tot 17.00 uur. En er is altijd gratis koffie, thee of chocolademelk. Voor ons een leuk besluit van dit gastvrije dagje de boer op met de Groene Kaart. Die zullen we de komende vakantieperiodes vast nog veel meer hanteren. En dan huren we ook een ligfiets.

Mevrouw Verweij geeft aan hoe belangrijk het is dat nog veel meer mensen dit groene eiland, tot veler verrassing verborgen achter de grootste haven ter wereld, leren kennen.

FOTO: JOHN DE PATER

Voorzitter Anda Verweij van de Vereniging voor plattelandsvernieuwing Natuurlijk Voorne-Putten heeft gelijk. Er valt op Voorne-Putten voor zowel toeristen als de eigen bewoners nog eindeloos te genieten. Als je het maar wilt zien. Je kunt op de eilanden zelfs ook nog verdwalen, maar dan moet je die uitstekende Groene Kaart niet bij je hebben. Daarop staat namelijk elke deelnemer nauwkeurig vermeld met een duidelijk rood driehoekje. Van de 20.000 gedrukte gratis verkrijgbare kaarten is inmiddels al tweederde deel verspreid. De jonge vereniging verwacht gelet op de belangstelling dan ook dat er snel een herdruk moet komen.